Бүхы-оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ. МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной Үндэснэй гарана | № 104 (16927) | 1985 оной майн 5, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдажа, майн 9-дэ Улаан талмай дээрэ Москвагай гарнизоной сэрэгүүдэй парадта хабаадаха хүнүүдэй баярай суглаан майн 3-да Москвада Съезднүүдэй Кремлиин ордондо болобо.

Москвагай Ленинэй ордено сэрэгэй округой сэрэгүүдэй командалагша армиин генерал П. Г. Лушев суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Сэрэгүүдэй баярай жагсаал хадаа Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ямаршье сагта патриотическа болон интернациональна үялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр бэлэн байһан тухай КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, манай арадта дайшалхы элидхэл болохо юм гээд тэрэ хэлээ.

Үзүүлэгдэһэн этигэл найдабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулхын тула парадта хабаадагшад бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсэеэ зорюулха, харюусалгатай ба хүндэтэ зорилгоёо жэшээтэ һайнаар дүүргэхэ юм гээд парадта хабаадагшадай үмэнэһөө П. Г. Лушев КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада найдуулаа.

(ТАСС).

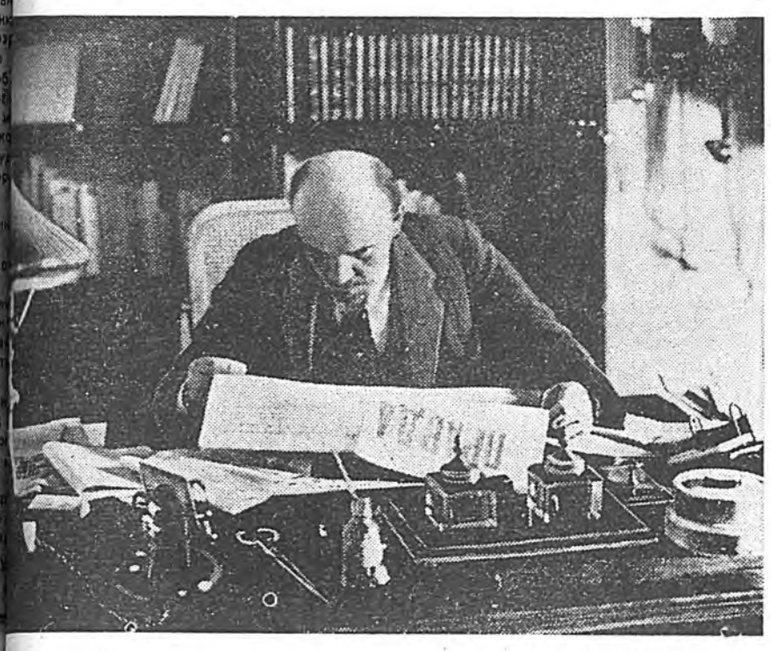

ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭРТЭ — АЖАЛАЙ БЭЛЭГҮҮД

УЛААН-ҮДЫН РАЙОН

Герой-городууд Москва, Ленинград болон Волгоградай ажалшадай жэшээгээр манай «Восход» колхозой ажалшад, малшад совет арадай Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадалсаба.

Майн 4-нэй үглөөгүүр бригада, фермэ бүхэндэ богонихон суглаанууд болоо. Тэндэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн энэ ехэ үдэрые ажалай амжалтаар угтая, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө хубитаяа оруулаял гэжэ уряалаа.

Жэшээнь, ажалай болон дайнай ветеран колхозой үнинэй механизаторнуудай нэгэн-тракторна бригадын бригадир Е. М. Шилин иигэжэ хэлэбэ:

— Агууехэ Илалта түйлахын тула совет арад юугээшье гамнаагүй. Айхабтар ехэ хохидол ушаруулһан дайн сэрэгэй дахин болохогүйн тула бидэ юугээшье гамнаха ёһогүйбди. Дайнда унаһан бүхы хүнүүдэй, тэрэ тоодо фронтһоо бусажа ерээгүй нютагайнгаа хүбүүдэй түлөө хүдэлэел.

Тэрэнэй хэлээшые механизаторнууд А. Ф. Покацкий, С. А. Русин болон бусад дэмжээ.

Субботнигто 350 гаран хүн гаража хүдэлөө. Тэдэнэй дунда ажалай болон дайнай ветеранууд, залуу үетэн олон байба. Энэ үдэр колхозой механизаторнууд хабарай тарилгые эршэмтэйгээр ябуулаа. Олон хүн тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Бүхыдөө 600 түхэриг мүнгэн эб найрамдалай жасада оруулагдаба.

М. ПЕТРОВ,
«Восход» колхозой парткомой секретарь.

КАБАНСК

Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна коммунис субботнигто эмхитэй гуримтайгаар гаража, ажалай үшөө нэгэ амжалта түйлаба.

Хабтагар шифер үйлэдбэрилэн гарагдаг цехэй хүдэлмэришэд герой-городуудай гарга-һан үүсхэлые предприяти дотороо түрүүлэн дэмжээд, субботнигой тоосоогоор хүдэлжэ, һайн шанартай продукци үйлэдбэрилэн гарга-һан баяха юм. Эндэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Любовь Егоровна Федотовагай халаанай хүдэлмэришэд эрхим үрэ дүнгүүдые туйлажа амжа.

Залуу коммунист С. Е. Кулагын хүтэлбэрилдэг механическа цехэй хүдэлмэришэд Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан габшагай ажалай вахтада жагсажа, завод дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ илаһан байха юм. Тус цехэй коллектив ажалһаа сүлөө сагта техникэ заһабарилжа олоһон 74 түхэриг эб найрамдалай жасада дамжуулаа.

Бүхыдөө субботнигой үдэр 750 хүн хүдэлжэ, Москвагай Поклонная гэжэ хада дээрэ бодхоогдожо байһан Илалтын хүшөөгэй жасада 1500 түхэриг дамжуулаа.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

МЯХА-КОНСЕРВЫН КОМБИНАТ

Улаан-Удын мяха-консервын комбинадай түрүүшын барилгашадай нэгэн, нэгэл үйлэдбэридөө 53 жэлэй туршада хүдэлжэ байһан дайнай ветеран Алексей Александрович Дульяниновтай хөөрэлдэнэбди. Гайхалтайл намтартай хүн байна да.

—Тойроод ой тайга һэн. Хүрээ баряад, газар малтадаг, гар тэргэ урдаа түлхеэд хүдэлэгшэ һэмди. Мүнөө—сасуулшагүй ондоо байдал, зариманда үнэншэмөөршье бэшэ шэнги. Би өөрөө консервнэ заводто слесареэр ехэнхи хугасаадань хүдэлөөб, мүнөөшье хүдэлнөөрби,—гэжэ хөөржэ байтараа. —Байза, тэрэ конвейерни зогсошобо. Бага хүлеэгыт,—гээд, — хүнгэнөөр алхалан саашална.

Баруун, Белорусска фронтнуудта дайлалдажа, баатар габьяа харуулһанай түлөө Улаан Одоной орденоор, олон тоото медальнуудаар шагнагдаһан энэ хүнэй элүүр энхэ, хүсэн түгэс Илалтын 40 жэлэй ойе угтажа байһандань баясамаар лэ. Октябриин Революциин орден — ажалайнь габьяагай гэршэ мүн. А. А. Дульяниновай наһанайнь хани Ирина Ивановна Дульяниновадайнай үедэ залуушуулай фронтовой бригадын бүридэлдэ оролсожо, удэр һүнгие илгангүй ажаллаһанай, фронтые эдэ хоолоор хангалгада эдэбхитэй хабаадаһанай түлөө «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан юм. Эдэнэрнай Илалтые бодотоор шэрээлсэгшэд мүн.

...Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботчигой митингдэ наһанайнгаа амаралтада гараһан, мүнөө хүдэлжэшье байһан ветерануудай олоор сугларнаинь гайхалгүй. Консервнэ заводой түмэр баанхануудые хэдэг цехэй ахалагша мастер Г. М. Семченко митинг нээжэ, энэ үдэрэй патриотическа удха шанарые: түрэл предприятингаа илалтые ойртуулха хэрэгтэ оруулһан ехэ хубита тухай хөөрэбэ. Удаань Илалтын 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула нэгэдэл соогоо үүсхэл гарга-һан, түсэбтэ табан жэлэйнгээ даалгабринуудые майн 9 болотор дүүргэхэ гэһэн ундэр уялга абаһан түмэр баанхануудые хэдэг цехэй бригадын бригадир М. В. Григорьевэдэ үгэ үгтэбэ. Дурасхаалай вахтада илажа, СССР-эй Түрэнэй Оборонын Комитедэй Тугай дэргэдэ эгээл түрүүлэн дүрэ зурагаа буулгуулха эрхэдэ хүртэһэндөө омогорхолтойбди гэжэ нүхэр Григорьева бригадынгаа зүгөөс мэдүүлбэ. Эдэ-энээ гадна колбасна заводой Ф. И. Тюринагай, шубуу, мал үүсэлдэг цехүүдэй Л. Е. Рябовагай, Г. Н. Серебренниковагай бригаданууд комбинадта хэтын хадагаламжада дамжуулагдаһан Тугай дэргэдэ дүрэ зурагаа буулгуулаа. «Дайнай үеын габшагай ажалда—мүнөө үеын габшагай ажал!» гэһэн уряа бодото бэелэлээ олоо.

Заводой бүхы участогуудта халуун ажал бурьялна. М. В. Григорьевагай бригадынхид илангаяа урматайнууд. Олоной найдал харюулаа, үгэ-эн хэрэгээр батадхажа шадаа ха юм. Илалта шэрээлсэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулһан Ф. Я. Воробьева, Е. Е. Дульская, Е. Н. Шурыгина, Т. П. Бычкова гэгшэдэй үйлэдбэрилэн гарга-һан консервэ сэрэгшэдтэ эльгээгдэдэг байгаа.

Г. ДАШЕЕВА.

ЛОКОМОТИВНА ДЕПО

Үсэгэлдэр үглөөнэй долоон сагһаа үнгэржэ байхада, Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Удэ станциин локомотивна депо тээшэ ажалай юрын хубсаһатай улад зон олоороо субажа байба.

Уданшьегүй найман сагта депогой механическа цех соо 600 гаран хүдэлмэришэд сугларжа, Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна коммунис субботнигые үнгэргэлгын баярта зорюулагдаһан митинг эхилбэ. Тэрэниие депогой парткомой секретарь Василий Антонович Гранат нээхэ зуураа, урда урдын жэлнүүдтэ үнгэргэгдэжэ, заншалта болоһон коммунис субботнигуудта коллективэйнгээ хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсажа, түсэбтэ табан жэлэй жасада ехэ хубитаяа оруулдаг байһан тухай онсолон тэмдэглэзд, Агууехэ Илалтын ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан энэ субботнигто улам эршэмтэйгээр ажаллажа горахыень коллективэйнгээ түлөөлэгшэдые халуунаар уряалба. Удаань нүхэр В. А. Гранат электропоездын машинист Аркадий Александрович Чесовниковто үгэ үгэбэ.

— Илалтын 40 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан Бүхэсоюзна коммунис субботнигые майн 4-дэ үнгэргэхэ гэһэн герой-городуудай — Москвагай, Ленинградай, Волгоградай — промышленна предприятинуудай коллективүүдэй үнэтэ үүсхэлые ороноймнай бүхы ажалшад, тэрэ тоодо бидэшье, эдэбхи үүсхэлтэйгээр дэмжэнэбди.

Манай депогой локомотивна бригаданууд энээнһээ урда тээ субботнигой тоосоогоор хэдэ дахин ажаллажа гараа. Тиигэбэшье мүнөөдэр бидэ эршэтэ ажалаараа Илалтын ойн баярые тэмдэглэхэ ёһотойбди, — гэжэ нүхэр А. А. Чесовников халуун альга ташалгаар дэмжэгдэбэ.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн электро-транспортна цехэй слесарь С. С. Чеботарев болон ажалай ба дайнай ветерануд, поездын машинистнууд ябаһан Ленинэй орденто нүхэд А. П. Воробьев, Н. П. Соседенко, С. И. Велигурский энэ уряае дэмжэжэ байнаа мэдүүлбэд.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ЗАХААМИН

Амгалан ажалай, бүхы арадуудай зол жаргалай түлөө габшагай шангаар хүдэлжэ, субботнигой үдэр олоһон мүнгээ эб найрамдалай жасада, дайнай ветерануудай ажабайдалые бүри һайн болгохо хэрэгтэ зорюулха гэһэн уряатайгаар район дотор майн 4-нэй үдэр коммунис субботник үнгэргэгдөө.

Эдэн вольфрам-молибденэй комбинадай горнягууд, шанаржуулгын фабрикын хүдэлмэрилэгшэд, жолоошод өөнэд өөнэдынгөө хүдэлдэг газарта бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа. Энэ үдэр хүдэлжэ олоһон 10 мянган түхэриг түлөөнэсэ дайнай ветерануудай болон эб найрамдалые бэхижүүлгын жасада оруулаа.

Илалтын 40 жэлэй ойдо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаһан хүнүүдэй дурасхаалда зорюулагдаһан субботник Дүтэлүүрэй совхоздо, Захааминай госпромхоздо эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Дүтэлүүрэй совхоздо дайнай болон ажалай ветерануд Б. Д. Дугаров, О. Н. Аюшеев гэгшэд сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэ тараараа, газар уһалха хүдэлмэридэ бултанда жэшээ харуулан ажаллаба.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ШЭЛЭЙ ЗАВОД

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэсоюзна коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн герой-городуд Москвагай, Ленинградай, Волгоградай, түрүү предприятинуудай коллективүүдэй гарга-һан патриотическа үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн шэлэй заводой коллектив субботнигой үдэр эгээл үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлһэн байна. Үглөөнэй 8 сагта заводой проходнойдо һаиндэртэ зорюулагдаһан митинг болобо. «Дайшалхы баатаршалгада —ажалай баатаршалга!» гэһэн уряа лозунгнууд харагдана.

Заводой парткомой секретарь Б. А. Лев митингые нээжэ, энэ үдэр ажалай үндэр бүтээсэ түйлажа, эрхим шанартай продукци гаргахыень уряалба.

Үнгэрэгшэ жэлэй август параһаа эхилжэ, предприятиин коллектив Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан габшагай ажалай вахтада жагсаһан юм. Тиигэжэ эндэхи хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ оролсожо, үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаа бэлэй. Эршэтэ мүрысөөнэй охин соо ажалай олон түрүүшүүл түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабариие сум дүүргэһэн байха юм. Жэшээлбэл, шэл отологшо А. А. Степанов, Н. Г. Порфирьев, Л. Е. Гончиков болон бусад хүдэлмэришэд ерэхэ табан жэлэй тоосоогоор хүдэлнэ.

Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай II шатын, Улаан Одоной орденуудаар шагнагдаһан дайнай болон ажалай ветеран А. Р. Болотов, «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан дайнай болон ажалай ветеран М. В. Гулидова гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Д. АМОГОЛОНОВ.

ХОЙТО-БАЙГАЛ

(Телефоноор абтаба). Хойто-Байгалай геолого-шэнжэлэлгын экспедициин, Нижнеангарскын загаһанай заводой коллективүүд Агуу Илалтын 40 жэлэй ойн һаиндэртэ зорюулагдаһан коммунис субботнигто бүхы коллективээрээ хабаадалсажа, эгээл үндэр бүтээсэ түйлаха гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ һайн һайхан үүсхэлыень һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээд, майн 4-эй үглөөгүүр эбтэй эетэй, олоороо ажалдаа гараба.

Байгалай хадануудай хормойһоо Муя голой эрье хүрэтэр 420 километр зайда барилга хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ, тепловозуудаар, автомашинануудаар БАМ-ай барилгада, арадай ажахыда хэрэгтэй олон мянган тонно ашаан зөөгдөө. Сабшалан, тарялан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдажа, 2 километр утатай посхоод бариг-даа.

Барилга-хабсаралгын 651-дэхи поездын коллектив энэ удэр 2 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ шалгарба. Эб найрамдалай жасада 1400 түхэриг эльгээбэ. «ТаллинБАМстрой» поездын хүдэлмэришэд 4000 түхэригэй барилга хэжэ, даабаряа 120 процент дүүргээ. Барилгын материал гаргадаг Уояндахи комбинадайхид коммунис субботнигой үдэр 8900 түхэригэй эрхим шанартай продукци гаргажа, БАМ-ай участогуудта эльгээбэ. «ЛитваБАМстрой» поездын оньһожоруулагдамал 138-дахи, 145-дахи колоннонуудай, «Водрем-82» поездын болон бусад олон коллективүүд ажалай һаиндэртэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри хээ.

Районой 25.000 ажалшад Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан субботнигто хабаадалсажа, 172 мянган түхэригэй барилга хабсаралгын хүдэлмэри хээ, 71 мянган түхэриг эб найрамдалай совет жасада дамжуулаа.

К. ЖАМЬЯНОВ,
БАМ-дахи манай корр.

НАРИН СЭМБЫН КОМБИНАТ

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэрилэгшэд үглөөнэй 8 сагта эмхитэйгээр ажалдаа ерэбэ. «Илалтын үдэр» гэжэ мэдээжэ дуунай хүгжэм зэдэлнэ. «КПСС-эй ээлжээтэ XXVII съездые ажалай бэлэгүүдээр угтая!», «Коммунис субботнигой үдэр — үндэр бүтээсэ түйлая!» гэһэн уряа лозунгнууд комбинадай нэхэлгын цехэй үүдэн дээгүүр бэшээтэй байхань харагдана.

Нэхэлгын цех байгша оной 4 һарын туршада дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, комбинадай дирекциин, парткомой дамжуулгын Улаан туга хүртэһэн юм. Тус цехэй хүдэлмэрилэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан 40 жэлэй ойдо зорюулһан коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадажа, үндэр бүтээсэ түйлаха уряа гаргаһан юм. Цехэй хүдэлмэришэн, комбинадай дайнай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ, дайнда хабаадагша, коммунист Я. И. Баленбах, залуу коммунист Роза Шолонова гэгшэд комбинадайнгаа хүдэлмэришэдтэ хандажа, «Субботнигой үдэр түсэбтэ даабарияа 120 процент дүүргэе!» гэһэн уряа гаргаа һэн. Тэдэнэй уряа комбинат дотор халуунаар дэмжэгдээ. Залуу коммунист Роза Шолонова табан жэлэйнгээ түсэбые 4 жэл 3 һара соо дүүргэһэн алдартай. Мүнөө тэрэ 4 станогой орондо 6 станок дээрэ ажаллана. Цехэй бусад хүдэлмэрилэгшэд — комсомол басагад Татьяна Кондратьева, Рита Шербова, Ирина Павлова, Зина Богидаева, Вера Самойлова болон бусад Роза Шолоновада адляар ажалдаа эрхим дүнгүүдые түйладаг юм.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатарай үхэлөөр унэшадай дурасхаалда зорюулан, үндэр бүтээсэтэ ажалаа эхилбэбди. Манай мүнөөдэрэй амгалан тайбан байдалай түлөө тэдэнэр ами наһаяа үгэһэн байна бшуу. Манай цехэй коллектив табан жэлэй жасада 1200 түхэриг оруулха гэжэ шидэнэхэй,—гээд цехэй партийна бюрогой секретарь Надежда Михайловна Иванова хөөрэбэ.

...Нэхэлгын цехэй станогууд нэгэ жэгдээр хүдэлжэл байба. Цехэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд туха сүлөөгүй, үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө оролдоно.

Нарин сэмбын комбинадай бусадшье цехүүдэй коллективүүд коммунис субботнигто эмхитэйгээр хабаадаба. Энэ үдэр үндэр бүтээсэ түйлагшадта зорюулан, тусхай «сахилгаан» хуудаһан гаргагдахаар, энэ үдэрэй ажалай дүнгүүд бүхы цехүүдэй коллективүүдтэ соносхогдохоор хараалагдаба.

С. ОЧИРОВ.

«ТЕПЛОПРИБОР» ЗАВОД

СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой мастерской эрхим участогай мастер, дайнай болон ажалай ветеран С. Ф. Семикозов, хинагша М. Д. Швалова, конструктор, ажалай ветеран П. С. Сытов, заводой директор В. Б. Нимвев гэгшэд бүхэсоюзна коммунис субботнигто бултадаа хабаадажа, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллая гэжэ сугларегшэдтэ уряалаа байна.

ГАШЕГАЙ НЭРЭ ЖЭТЭ ШАН

Журналистнуудай ...лелени 1984 он... журналистиг... хөөлөнуудэй түрүүлэгшэ нэрэмжэтэ ...дтэ олгохо гэ...

...Ольга Яковлевна ...дениин Улаан-Удэ корреспондент... хамгаалгын ...гайнда совет арадай Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Дурасхаал» гэжэ хэһэг дэмжуулгануудайнь түлөө; Намсараев Николай Дымбрыловичтэ — «Улаан Сэлэнгэ» гэжэ районно газетын редакторта, «Аха дүү арадуудай агууехэ бүлэ соо» гэһэн юрэнхы гаршаг доро «Буряад үнэндэ» толилуулһан хэһэг очеркнуудайнь түлөө; Субботин Анатолий Григорьевичто (наһа баранан хойнонь) —«Правда Бурятии» газетын таһагые даагшада, «Патриот» гэжэ тусхай хуудаһануудай публицистикын материалнуудай, Буряадай номой хэблэлэй гарга-һан «Эхэ оронойнгоо түлөө байлдааануудта» гэһэн суглуулбаринуудай түлөө.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай олонхи газетэнүүд удхын талаар нилээд һайжараа, ажабайдалай табиһан шухала асуудалнуудаар үншагшадтайгаа аша үрэ түгэс хөөрэлдөө эрхилдэг болонхой. Үйлэдбэриие эршэтэй хурданаар хүгжөөхэ, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, хаа хаанагүй жүрам шангадхаха асуудалнууд газетэнүүдэй гол темэнүүд болонхой. СССР-эй Эдэ хоолой программые бэелүүлхын, алмалта, арьбалаатын түлөө тэмсэл; кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха асуудалнууд газетэнүүдэй хуудаһануудта үргэнөөр табигдажа, партиин, совет, ажахын органуудта горитой туһаламжа, нүлөө үзүүлнэ. Хойто-Байгалай районой «Северный Байкал» газетэ БАМ-ай барилгашадай дунда мэдээжэ, тэдэнэй ажабайдалай, ажал хүдэлмэриин асуудалнуудые үргэнөөр табидаг, гүнзэгыгөөр харуулдаг, БАМ-айхид ооһэдөө энэ газетэдэ бэшэдэг, һанамжа дурадхалнуудаа оруулдаг. Энэл үшаһаа газетэ һонирхолтой болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Байгал-Амарай түмэр замаар поезднуудай болзорһоо жэлээр урид үргэлжэ ябадаг болоһондоонь тэндэхи хэблэлшэдэй, журналистнуудай хубита би. Захааминай районой «Ажалай туг», Сэлэнгын районой «Улаан Сэлэнгэ», Улаан-Удын районой «Коммунизмын туяа» болон бусад газетэнүүд үншагшадай эрилтые бүрин дүүрэнээр хангахые, асуудалнуудтань харюу үгэхые оролдодог, районууд дотороо нилээд хүндэтэй, нүлөөтэй болоһон гээшэ.

Эрхим бэрхэ журналистнуудта манай Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной Ярослав Гашегай нэрэмжэтэ шангууд олгогдоог юм. 1984 ондо эрхим һайн зохёолнуудые бэшээжэ, үншагшадаи, радио-шагнагшадаи, теле-харагшадай анхаралда табиһан Анатолий Субботин (наһа баранан хойнонь), Ольга Кожевникова, Николай Намсараев гэгшэд һаяхан энэ хүндэтэ шагналда хүртэбэ. Саашадаашье республикымнай журналистнуудай бэлиг шадабаринь улам ургажа, мүнөө үе сагай эрилтэ хангамаар шэнэ зохёолнууд бэшэгдэхэ байһандань этигэхэ дуран хүрэнэ.

«Мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд үнэ хэрэгүүдые, үзэгдэлнүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, ехэ зорилгонуудые тавихэ, тэдэниие шидхэлгын харгы замуудые дурадхаха, удхаараа залан сохэ байһаараз, гүнзэгы, үргэн мэдээсэлэрээ этигүүлхэ уялгатай», — гэжэ партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ хэлэһэн байна.

Эдэ эрилтэнүүдэй хэмжээгээр хэһэн ажалаа сэгнэхэ болоо һаа, ашаглагдаагүй арга боломжонууд үшөөшье олон, дутагдалнуудыше үсөөн бэшэ гэжэ өөрыгоо шүүмжэлхыгөөр сэгнэхээр гээшэ ха. Зарим ушарта ниитын һанал бодол бүрилдүүлжэ, габшагай ажалда хүн зониие элсүүлхэ талаар бүхы юумэн хэгдэнэгүй. Бодото байдаптай нягта холбоогүй, хоолһон сууряан болоод үнгэрдэг уряануудшье зэдэлдэг. Шухала асуудалнуудаар һонин хөөрэгдөө эхилээд, мартажархидагшье ушарнууд бии. Зарим партийна комитедүүдэй нютагайнгаа хэблэлдэ анхаралгүй хандадаг тухай «Правда» газетэ бэшээ. Һэн. Иимэ ушарнууд газетэнүүдэй үүргые, нэрэ хүндые яашье үргэнэгүй ха юм. Эдэ дутагдалнууд усадхагдаха зэргэтэй.

Партиин ээлжээтэ XXVII съездые зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй тогтоолые совет журналистнууд үнэн зүрхэнөөө һайшаан дэмжээд, энэ ехэ, түүхэтэ үйлэ хэрэгтэ оёрынгоо хубита оруулха, арад зонсо шэнэ амжалтануудта урчалха, хэжэ шадалыень, бэлиг шадабариень Эхэ ороной-гоо үлам хүгжэн һалбарха хэрэгтэ элсүүлхэ уялгатай байһанаа эли тодоор мэдэрнэ.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдажа, майн 9-дэ Улаан талмай дээрэ Москвагай гарнизоной сэрэгүүдэй парадта хабаадаха хүнүүдэй баярай суглаан майн 3-да Москвада Съезднүүдэй Кремлиин ордондо болобо.

Москвагай Ленинэй ордено сэрэгэй округой сэрэгүүдэй командалагша армиин генерал П. Г. Лушев суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Сэрэгүүдэй баярай жагсаал хадаа Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ямаршье сагта патриотическа болон интернациональна уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр бэлэн байһан тухай КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада, манай арадта дайшалхы элидхэл болохо юм гээд тэрэ хэлээ.

Үзүүлэгдэһэн этигэл найдабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулхын тула парадта хабаадагшад бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсэеэ зорюулха, харюусалгатай ба хүндэтэ зорилгоёо жэшээтэ һайнаар дүүргэхэ юм гээд парадта хабаадагшадай үмэнэһөө П. Г. Лушев КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада найдуулаа.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай ОКТЯБРИИН (1984 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

УҺАЛАГДАДАГ ГАЗАРАЙ АШАГ ҮРЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Газар шанаржуулха, нэн түрүүн тэрэниие уһалха гээшэ хэрэгтэй гол шухала хэрэг байһан юм. Тиимэһээ манай парти болон правительство энэ асуудалда онсо анхарал хандуулжа, КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он), октябриин (1984 он) Пленумууд мелиорациин, шанаржуулагдаһан газарые хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой зорилгонуудые хараалаа һэн.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 он) Пленумэй үнгэргэгдэһэн сагһаа хойшо республика доторнай торитойхон ажал ябуулагдаа, мелиоративна худэлмэридэ 314 миллион түхэригэй мүнгэн зоорь һомологдоод, бүхыдээ 472 мянган гектар газар уһалха шэнэ системэнүүд баригдаа, 70 гаран мянган гектар газар ундалуулха уһалууриин хуушан түхеэрэлгэнүүд һэльбэн шэнэлэгдэ, 48,3 мянган гектарта уһа намаг хатаагдажа ашаглагдаа. Гадна 205,5 мянган гектар хуурай бэлшээри уһажуулагдаа, 358 мянган гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаа.

Уһалууриин системэнүүд инженерно-техническэ талаараа һайнаар баригдадаг болоо. Һүүлэй жилүүдтэ бүлүүр станциһууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Мүнөө үедэ хүсэ ехэтэй «Фрегат», «Днепр» техникые ашаглаха системэнүүд баригдана. Тэдэнэй тоодо Мухар-Шэбэрэй райондо Хёлгын, Бэшүүрэй, Хорин райондо Анаатай, Кабанскын, Эдэын райондо Борьёогой, мүн Загарайн, Хяагтын, Улаан-Удын, Хурамхаанай, Хэжэнгын районуудта баригдаһан томо уһалууриин системэнүүд оролсоно.

Мелиоративна барилгын болон ашаглалгын организациннуудай үйлэдбэриин базануудые бэхижүүлхэ талаар жэл бүхэндэ 2—3 миллион түхэриг мүнгэн зоорь һомологдоо. 1965 онойхитой сасуулбал, мүнөө үедэ гол фоннуудайнь хэмжээн 35 дахин ургаа гэхэ гү, али 113,8 миллион түхэриггэ хүрэһэн байна.

Уһалууриин газар бүхы таряалангай 4 процентые, сабшалангай 28 процентыень эзэлдэг юм. Гэбэшье, бүхы овощиин 100 процент, хартаабхын 20 процент, бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлэй 35 процентнь уһалууриин газар дээрэһээ абтадаг. Загарайн райондо нөөсэлэгдэдэг үбһэн бүхыдээ уһалууриин газар дээрэһээ сабшагдадаг. Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Удын, Эдэын, Хэжэнгын районуудта уһалууриин сабшалан дээрэһээ үндэр ургаса хүрэгдадаг гээшэ. Жэшээнь, үнгэрһэн жилдэ Хяагтын райондо гектар бүриһөө 208 центнер овощ, 189 центнер силостэ оруулагдаха кукурузын набша намаа, 20 центнер олон жилэйногооной ургаса абтаа. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозодо 625 гектар уһалагдадаг талмай дээрэһээ гектарай 31 центнер үбһэн сабшагдаа юм. Улаан-Удын районой Оронгын совхозодо 500 гаран гектарта сабшалан һайжаруулагдажа, олон жилэй ногоо тариһанай ашаар гектар бүриин 40 гаран центнер үбһэн сүглуулагдена. Хүрбын ОПХ-да хэдэн жилэй туршада 156 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри ашаглагдана. Зундаа эндэ 400 гаран һаамхай үнеэн байлгагдадаг. Хамта дээрээ эндэ гектар бүриһөө 300 гаран центнер ногоон гэхэ гү, али 50 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэн абтана. Тиигэжэ эндэ һү һеали эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо олгогдожо, мяха, һү үйлэдбэрилхэ түсэб жэл бүхэндэ үлүүлэн дүүргэгдэдэг гээшэ. Мүн Ивалгын ОПХ-да, Онохойн совхозодо олон жилэй һайжаруулагдаһан бэлшээри муу бэшээр ашаглагдана.

Уһалууриин газар дээрэһээ үндэр баян ургаса абадаг түрүүшүүлэй тоо жилһээ жилдэ олошорно. Баргажанай районой К. Марксын нэрэмжэтэ колхозой А. Шакировай хүтэлбэрилдэг звеногойхид 220 гектар уһалууриин талмайһаа 450 центнер кукурузын набша намаа суглуулаа юм. Мүн Хяагтын районой «Родина» колхозой Г. Дампиловай звеногойхид гектар газарһаа 525 центнер кукурузын набша хуряагаа. Суулгын совхозой У. Болоневай звеногой гэшүүд гектар бүриһөө 340 центнер овощ суглуулаа. Оронгын совхозой суута луговод, Буряадай АССР-эй Верховно Совет дэй депутат А. Цыремпилов даалгагдаһан 200 гаран гектар сабшалан дээрэһээ гектар бүхэнэй 48 центнер үблэ хуряажа шадаһан байна.

Эдэ жэшээнүүдые дурдахадаа, уһалуурингаа газарые һайнаар ашаглажа шадабал, үндэр ургаса жэл бүхэндэ абтахал байна гэжэ батална бшуу.

Гэхэтэй хамта манай республикада мелиораци хэгдэһэн, шанаржуулагдаһан газар үшөөл бирагүйгөөр ашаглагдана. Проектын ёһоор хараалагдаһан ургаса олохон газарнуудта абтанагүй. Жэшээнь, Бэшүүрэй районой XXI партсъездэй нэрэмжэтэ колхоздо Бэшүүрэй уһалууриин системэ ашаглагдана. Эндэхи уһалагдадаг тарыалантай газарнуудһаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 25 центнер ургаса абтахаар хараалагданхай юм, харин үнгэрэгшэ жилдэ ороидоол 16,7 центнер тарыан хуряагдаһан байна. Тиихэдэ силос болгон дарагдаха ургамалнууд хоёр дахин багаар, овощ —50 центнерээр дутуу абтаһан байна. Иимэрхүү байдал Хёлгын системэ ашагладаг Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард», Хорин районой «Авангард» совхозодо, Анаатай, Элхиин системэнүүдһээ уһалагдадаг Анаатай совхозой, Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозодо үзэгдэнэ. Эндэ агротехникын ёһоор хараалагдаһан бүхы хүдэлмэри хэгдэнэгүй, уһалагдаха болзор болон хэмжээн сахигданагүй бшуу. Эдэын, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Загарайн районуудай уһалагдадаг газар дээрэ ургаса багатай зеленко таригдана, харин хартаабха, түмнэтэ ургамалнууд, олон жилэй ногооной эзэлдэг талмайнууд тон бага.

Уһалагдадаг сабшалан, тарыаланда органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүд хүсэдөөр гаргагданагүй. Яруунын, Баргажанай, Бэшүүрэй районуудта уһалагдадаг гектар газарта ороидоол 20—42 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаа гэхэ гү, али һайжаруулагдаһан газарнуудта ашаглагдажа эхилхэһээнь үтэгжүүлгэ дуталдана ха юм.

Республикымнай ажахынуудай 100 мянга гаран гектарынь уһалагдадаг, мүн 30 мянган гектар хатаагдаһан сабшалантай. Тэдэ агротехникын эрилгэнүүдые наринаар сахидаггүй дээрэһээнь бага ургаса абтана. Мүнөө үедэ уһалагдадаг газарнуудые үндэр һөөрнь һайжаруулха зорилго шиидхэхэ гээшэ тон шухала хэрэг. Тиимэһээ энэ асуудалда анхарал ехээр хандуулхабди.

Жэлһээ жилдэ бүтээсэ ехэтэй машина, техникэ олошорно. Мүнөө үедэ 100 гаран «Фрегат», 16 «Днепр» түхэлэй машина, уһа сасадаг 600 түхеэрэлгэ, уһа бүлэдэг 904 насос тоологдодог юм. Гэбэшье, эдэ бүхы техникэ, иланганга Анаатай, Онохойн, Хурамхаанай, Ехэ-Нугын совхозуудта бирагүйгөөр ашаглагдана. Иимэрхүү ушарһаа боложо, үнгэрһэн жилдэ 14,6 мянган гектар газар уһалагдажа шадагдаагүй бэлэй. Энэ хүдэлмэри иланганга Эдэын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хорин районуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдаа һэн.

Мелиораци хэгдэһэн, шанаржуулагдаһан газарые хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнуудые хаража үзэһэн КПСС-эй обкомой табадахи пленум манай ажал хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дунданнуудые заажа, холын хараатайгаар бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудые республикын мелиораторнуудай урда табяа һэн. Тус пленум дээрэ 1981—1985 онуудта культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ түсэб ороидоол 58,8 процент дүүргэгдээ, тэрэ мүртөө энэ хүдэлмэри хүсэд дүүрэнээр хэгдэнэгүй, яаралтайгаар, дутуу ядуу табигдаһан проектээр, ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр, зарим ушарта-тиимэ хүдэлмэри хэһэнэй хэрэггүй газарта бүтээгдэдэг гээд шүүмжэлэгдээ һэн. Гадна манай министерство, «Буряатводстрой» өөһэдынгөө мелиоративна хүдэлмэриин барилгануудай үйлэдбэриин баазануудые хүгжөөхэ асуудалые үшөөл һулаар шиидхэнэ гэжэ хэлэгдээ бэлэй. Эдэ бүхы дутуу дунданнуудые усадхаха, бэелүүлхэ хэмжээнүүд, мүн ерэхэ табан жилэй хугасаа дотор бэелүүлэгдэхэ хараа түсэбүүд тодорхойлогдонхой. Байгша ондо иланганга Эдэын, Улаан-Удын, Сэлэнгын, Кабанскын, Хаааминай, Прибайкалиин районуудта уһалууриин системэнүүдые һайнаар заһабарилха хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулхабди. Энэ жилдэ, шэнэ гуримай ёһоор, колхоз, совхозууд, нэгэ талаһаа, уһанай ажахын организацинууд, «Сельхозтехникын», «Сельхозхимиин» предприятинуудтай нүгөө талаһаа, гектар бүриһөө түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнэй ургаса абаха зорилгоор материальна болон моральна харюусалгатайгаар хараалагдаһан хэлсээнүүдые батална. Иимэ хэлсээнүүд Бэшүүрэй районой XXI партсъездын, «Рассвет» колхозуудтай, Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард», Хорин районой Анаатай, Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозуудтай болон бусад ажахынуудтай баталагдаа юм. Мүн байгша ондо хүдэлгэгдэжэ байһан уһалууриин болон хатаалгын системэнүүдые колхоз, совхозуудай балансһаа абажа, уһалууриин системэнүүдэй балансда дамжуулха талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой.

Арбан хоёрдохи табан жилдэ республика дотор 20 мянган гектар газарые шэнээр уһалагдадаг болгохо, 13 мянган гектарта намаг хатааха, 30 мянган гектар газар уһалуурин уһалууриин хуушан системэнүүдые һэльбэн заһабарилха зорилго табигдана. Тиин 1990 он болотор республика дотор уһалагдадаг газар 140 мянган гектарта хүргэгдэхэ болоно. Эдэ жилнүүдтэ Борьёогой уһалууриин системэ баригдажа, Хойморой намаг хатаагдаха, Кабанскын уһалууриин системын хоёрдохи эзэмжээн ашаглалгада үгтэхэ юм. Хурамхаанай хатаалга-уһалалгын системэ, Загарайн райондо Доодо-Тайлсын, Хяагтын райондо Ехэ-Нугын, Сэлэнгын райондо Чанданай уһалууриин системэнүүд баригдажа эхилхэ. Тэрэшэлэн Удэ, Худан, Химнэ голнуудай дэргэдэ ехэ сөөрэмүүд шэнээр баригдажа ашаглагдаха юм.

Эдэ бүгэдын ашаар 1990 ондо республикын ажахынуудта шанаржуулагдаһан газар дээрэһээ 264,6 мянган тонно тэжээлэй единицын хэмжээнэй малай тэжээл, 100 мянган тонно тарыан, 65 мянган тонно овощ, 43,6 мянган тонно хартаабха хуряажа абадаг болохо ёһотойбди.

Тарыаланда органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр зөөжэ, хүрһэндэнь оруулхын, тэндэ шииг нойто һайса тогтоохын тула уһалууриин, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые, газар тарыаланда, нуга сабшалан болон бэлшээрие уһалха, нуга сабшалангай хүрһые дээгүүрнь болон үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха, габшагай хоёр һарын туршада нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байха. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1984 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула республикын мелиораторнууд бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай.

Л. САНЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министр.

МЕХАНИЗАТОР НЭРЭЕЭ МАГТУУЛҺААР

зураглал

Хара үглөөнһөө хойшо харалган хүйтэн һалхин үлеэжэ, Загарайн тала дайдаар бордоһолжо эхилбэ. Энэ үглөөгүүр Тимофей Селиверстович эртэлжэ бодоод, үдхэн шара сайгаа һайса уужа дүүргээд, хубсаһаяа түргэхэн үмдэбэ. Шамдуухан хубсалжа байһыень хараһан һамганиинь:

— Эртэлжэ иитэрээ хайша яарабаш? Иимэ бордоһон соогуур юу бүтээхэ хүмши?— гэжэ асуугаа һэн.

— Юун гэжэ дэмы дуугарнаш даа. Хэрэгтэйл хадаа эртэлээ бэшэ хүн гүб?! Мүнөөдэр үглөөнэй 8 сагһаа МТМ-гэй хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болохонь. Тэрэнэй һүүлээр ниитэ полит-удэр үнгэргэгдэхэ юм. Эдээндэ хабаадалсахаяа районой. ажахын хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ гэлсээ һэн. Юрэдөөл, эртэхэн ошоод, ажал дээрээ байгаа һаа, дээрэ ха, — гэжэ тэрэ гэмэрэн татажа харюусаад, хүгшэнэйнгөө уршалаатаһан духыень энхэрэн эльбэжэ:

— Мүнөө ши бидэ хоёр үргэһэ нойртоо садахаар болоо зон бэшэ гүбди, — гэжэ хэлээд, шамдуухан алхалһаар гаража ошоо һэн.

...Үглөөгүүр эртэ, газаа үшөө харанхы байхада, колхозой МТМ-гэй будка соо хэдэн хүн сугларанхай, тэдэнэрэй шанга шангаар хоорондоо юушьеб даа тоосолдохонь дуулдана: ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэнэ хэбэртэй. Тимофей Маслов эдэнэртэ дүтэлжэ, байһан хүнүүдэй гарнуудыень барижа, мэндэшэлһэнэй удаа:

— Зай, эндэ юугээ хулеэгээ зомта? 8 саг болотор үшөөл үдыхэн байна. Өөһэд өөһэдынгөө ажал дээрэ ошожо, хэжэ байһан юумэеэ саашань ябуулая! Олон үгэдэ олзогүй, сагаа дэмы бү гээе.— гээд тэрэ газаашаа гараһаар, машинно-тракторна мастерской руу орошобо. Бэшэниинь тэрэниие хойноһоонь дахажа шамдуухаанаар гэшэлээ һэн.

Мастерскойн ехэ депо соонь хүнүүд тиимэшье олон бэшэ. Рама болотороо задалагдаһан, мүн суглуулагдажа байһаншье трактор, комбайнууд эндэ зэргэлүүлэн табигданхай. Тэдэнэй хажууда хүдэлжэ байгшад узел, детальнуудыень, тааруулан мушхана. һэльбэн шэнэлнэ. Наада захын үүдэ татажа ороходомнай, Тимофей Селиверстович тракторнуудай пускач задаланхай, тэрэнээ ехэл сүлөөгүй хабсаргажа байба. Элдэб түхэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүдээр тэрэнээ шалган үзэнэ. Тиигэжэ байтарнь, тракторай нэгэ деталь барихан залуу хүбүүн дүтэлэн ерэжэ, зүбшэл заабари һурана. Нүхэр Маслов энэ түмэрыень тааруулан, шалгажа үгэбэ.

— Минии тракторай пускачые бүтээгээ гүш? — гэжэ һурахадань, слесарь-заһабарилагша хэжэ байһан юумэеэ орхёод, баруун хажуугай таг дээрэ байһан томо деталь тӭэшэ зааба:

— Иван! Шиниихи энэл даа. Гэмгүй һайн байха ёһотой, — гээ һэн.

Ажахын тракторист Иван Емельяновай тэрэ заагшыень үргөөд, гаража ошохотойнь сасуу Тимофей Селиверстовичтэ дүтэлжэ, ажал хүдэлмэрээрнь һонирхоо һэм.

— Өөрөөшье мүнөө хараже байнат. Иимэл ажалтай зон ха юмбибди даа. Хүлгөө, шуурагүй үдэр гэжэ ороидоошье байдаггүй. Жэлэй дүрбэн сагта сүлөөгүйл ябагшабди. Тэрээндээ бидэ бултадаа дадашанхай гээшэ аабзабди. Үглөө бүхэндэ ажалдаа ерэхэдээ, зориһоноо заатагүй бэелүүлхэ ёһотойбди гэжэ һанахаш. Юрэдөөл, бидэнэй ажалнаа ехэ юумэнэй дулдыдаха байһаниинь элитэ, — гэжэ тэрэ тобшохоноор хэлээ бэлэй.

Зүб лэ даа. Үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, зунай аяма халуундашье, хабарай, намарай харюусалгатай хаһын үедэшье түмэртэй носолдохо гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Үнэхөөрөө булад хатуу зүрхэн, мохошогүй зориг хэрэгтэй бшуу. Эгээл тиимэ хүнүүдэй тоодо Загарайн районой «Гигант» колхозой үнинэй механизатор, мүнөө слесарь-заһабарилагшаар хүдэлдэг нүхэр Маслов орохол ёһоороо ороно.

Тэрэ ажал хэрэг тухайгаа хөөрэжэ һуухадаа, задалагдаһан пускачаа харан-харан. зарим детальнуудыень нариннаар шэнжэлэн үзэнэ.

...Тимофей хүбүүн нютагайнгаа һургуулиин 4 класс дүүргэһээр, 1939 оной хабар Шэнэ-Барээнэй МТС-тэ прицепщигээр ажаллахаар ороһон байна. Тиихэдэ эсэгэнь эндэ хүдэлдэг байгаа. Техникэдэ ехэ шунелтай, орёо юумэ ойлгожо ядахагүй, шадамар бэрхээр хүдэлхыень харахадаа, «Тимофей, ши ёһотойл уран бэрхэ хүн болохош» гэжэ сугтаа ажалладаг аха нүхэдынь тэрэниие мягтагша бэлэй. Он жэлнүүд ошожол байгаа. Залуу хүбүүн тэдэнэртээ хамта газар хахалдаг, таряа таридаг, хуряадаг һэн. Иигэжэ ябатарнь, 1941 оной хабар МТС-эй директор тэрэниие дуудажа: «Трактористын курсада залуу хүбүүдые эльгээхэмнай. Шамайе эльгээхэ дурадхал орсо. Яаха хүмши гээ һэн. Тимофей хүлеэгээгүй юумэеэ дуулаһандаа ехэтэ баярлан, тиихэдэ яаралтайгаар түхеэрээд, нүхэдтээ хамта курсада һурахаяа ябаһан юм. Хойто хабарынь «түмэр агтые» тушаажа абаад, ёһотойл эзэн болохоор ехээр баярлаһан байха.

Тэрэ сагһаа хойшо гушаад жилэй туршада трактористаар хүдэлөө. Хэдэн олон түхэлэй тракторнуудые, ороһоной комбайнуудые жолоодожо, нютаг нугадаа нэрэеэ нилээд суурхуулаа. Тэрэ даалгадаһан техникэдээ саг соонь харуһалалга хэдэг хадаа олон жилдэ энээнэйнгээ хүсыень дүүрэн ашагладаг байгаа. ДТ-54 түхэлэй гэнжэтэ трактораар жилдээ дунда зэргээр 900—1200 эталонно гектар газар элдүүрилдэг, намартаа таряа хуряалгын халуун хаһа соо ороһоной комбайнаар жилдээ дунда зэргээр 3000—3500 центнер таряа сохидог байһан юм. Тэрэнэй даажа ябаһан техникэ нэгэтэшье эбдэржэ һаатаагүй. Гадна тэрэ тоһо, түлишэ болон запчастнуудые арьбалжа шададаг бэлэй.

1943 ондо 17-той Тимофей үетэн нүхэдөөрөө Эсэгэ ороо хамгаалхаяа дайнда мордоо һэн.

Сэрэгшын Алдар Солын гурбадахи шатын орденоор, «Шэнэ габьяагай түлөө», «Кенигсбергые сүлөөлэлсэһэнэй түлөө», «Германиие илаһанай түлөө», Японие илаһанай түлөө» медальнуудаар гүрэн түрэмнай Тимофей Селиверстовичэй дайшалхы габьяае тэмдэглээ.

Масловай дайнай һүүлээрхи хуби заяан зол жаргалтай байгаа. Шэнэ-Бэрээн нютагаа бусаһаар залуу Вера басагантай хуби заяагаа холбоо. Найман үхибүүдые томо болгожо, хүл дээрэнь гаргаа. Ажалдаа амжалта түйлаа. 1957 оной хабар Шэнэ-Бэрээнэй МТС-эй РТС боложо хубилгагдахань, тэрэ гэр бүлөөрөө «Гигант» колхоздо ажаллахаяа ороо һэн. Эндэ Тимофей Селиверстович ДТ-54 түхэлэй трактортa һуужа, хабарай тарилгада гараа бэлэй. Хойто намарынь механизаторта шэнэ трактор даалгагдажа үгтөө. Тэрээгээрээ арбаад жилэй туршада амжалтатай ажаллаа юм.

— Хүн гээшэ түрэлхидэйнгөө зааһан мэргэжэл гол түлэб шэлэдэг. Би тэдэнэрэй тоодо ородог гэхэ гү, али угаа дамжан, механизаторай мэргэжэл шудалһан хүн гээшэб. Тэрэнээ мүнөөшье болотор үргэлжэлүүлһээрби. Һүүлэй 14 жилэй туршада үбшэнгэй шалтагаанаар трактор, комбайн жолоодохоёо болинхойб. Энэ хугасаа соо түрэл ажахынгаа МТМ-дэ слесарь-заһабарилагшаар ажаллаһаб. Энэ хүдэлмэримни ехэл харюусалгатай гэжэ ойлгогшоб. Тиимэһээ механизаторнуудайнгаа захилые гүйсэд дүүргэхэ, һайнаар заһабарилхые ороолгошоб, — гэжэ Т. С. Маслов хэлэһэн юм.

Тимофей Селиверстович 54 жилэй туршада түмэр түдэгэтэй хуби заяагаа холбонхой. Мүнөө суута механизатор ерэхэ тарилгада хабаадулагдаха техникэ заһабарилгада өөрынгөө хубиие яһала оруулаа.

Д. ДОНДОКОВ.

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Комбинадта хэтэ мүнхын хадагалемжада дамжуулагдаһан СССР-эй Гурэнэй Оборонын комитедэй Тугай дэргэдэ дүрэ зурагаа буулгуулха эрхэдэ хуртэхын түлөө мүрысөөн Улаан-Удын мяха-консервын комбинадта үргэлжэлһөөр. Байгша оной февраль һарын дүнгүүдээр «Бурмясопром» нэгэдэлэй коллектив соонһоо колбасна заводой Ф. И. Тюринагай хүтэлбэрилдэг бригада шалгаран гараа һэн. Эдэнэр түрүүшын кварталай социалис үялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1510 тонно продукци үйлэдбэрилөө бэлэй. Агуу Илалтые үгтуулан дэлгэрэнэн габшагай ажалай вахтануудта нэгэнтэ бэшэ илаха зуураа алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэлээ һуладуулдаггүй юм.

1985 ондо эндэхи хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ нэмэлтэ болгон ажалай бүтээсэ 1,1 процент дээшэлүүлхээр. Илалтын 40 жилэй ой болотор 5,5 жилэй даабари дүүргэхээр уялга абанхай. Үнэрһэн, мүн байгша онуудай хугасаада энэ бригадада ажалай журам хазагайруулха нэгэшье ушар үзэгдөөгүй.

Үнэрһэн нарын дүнгүүдээр Л. Е. Рябовагай ударидадаг үдэ хөөбэри бэлдэдэг машинистнүүд субпродуктнуудые буйлуулдаг Г. Н. Серебренниковагай бригада апрель нарада шалгаран гараа.

Илалтын үдэрые угтуулан үнэтэ үүсхэл гаргаһан М. В. Григорьевагай бригада урдынхидаал ажалайнгаа эршые һуладуулнагүй. Эдэнэр жилэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 2397,6 мянган баанха бүтээн гаргаа. Мүнөө 1986 оной июнь нарын тоосоогоор хүдэлэгшэд түсэбтэ табан жилэй түгэсэтэр 19 миллион баанха үйлэдбэрилэн гаргахаар шиидэнхэй.

Бригадир М. В. Григорьева коллективэйнгээ гэшүүдые ажалдаа харюусалгатайгаар хандахаар, оньһон түхеэрэлгэнүүдые гүйсэд шудалхаар һургажа шадаа. Эгээл тиимэһээ КПСС-эй XXVI съездые, СССР-эй 60 жилэй ойе угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөндэ эбтэй эзэй энэ коллектив илажа гараһан байха юм. 1942 оноо эндэ хүдэлжэ байһан Т. П. Бычкова «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороо хамгаалгын дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар шагнагданхай. Тэрэ мүнөөшье хүдэлһөө. Бригадын эмхидхэгдэхэ, бэхижэхэ хэрэгтэ цехэй начальник. Октябриин революциин орденто Г. М. Семченко, партгрупорг В. Д. Шевцова, профгрупорг А. А. Малышева, Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша Б. С. Деревянных болон бусад ехэ үүргэ дүүргээ юм.

М. В. Григорьевагай, Ф. И. Тюринагай, Л. Е. Рябовагай, Г. Н. Серебренниковагай бригадануудай коллективүүд «40 жилэй ойдо—табан жилэй түсэб» гэһэн патриотическа үүсхэл хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэнэй түлөө СССР-эй Гурэнэй Оборонын комитедэй Тугай дэргэдэ дүрэ зурагаа буулгуулаа.

Энэ хүндэтэ эрхэдэ хуртэхын түлөө бусад бригадануудай хүдэлмэришэд үнэн сэдьхэлһээ оролдон ажаллана.

Г. СТАЦЕНКО,
«Бурмясопром» нэгэдэлэй социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. 6 жилэй уялга, даалгабаринуудые дүүргэһэн бригадир М. В. Григорьева. 2. Ажаһуудалай хэрэглэмжык зүйлнүүдые гаргадаг цехэй эрхим мастер Н. Н. Матвиенко.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮ ҮҮСХЭЛЭЙ АШААР

Улаан-Удын шэлэй оньһожоруулагдамал заводой коллектив Майн 1-нэй урда тээхи габшагай ажалай вахтада жагсажа, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа эхилһэн юм. Тиигэжэ үйлэдбэриндөө үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана. Шэл багсалагша Ажалай Улаан Тугай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнагданан Агафья Ивановна Сагайдак эдэбхи үүсхэл ехэтэй гээр хүдэлдэг юм. Тэрэ «гээгдэгшэдгүйгөөр хүдэлхэ» гэһэн үүсхэл завод дотороо гаргаһан байна. А. И. Сагайдак түсэбһөө гадуур 210 мянган дүрбэлжэн метр шэл багсалжа, мүнөө 1986 оной январь һарын тоосоогоор ажаллажа байна. Тэрэнэй гаргаһан үүсхэлыень предприятиин коллектив дэмжээ бэлэй. Мүнөө үедэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хубиингаа даабариие 1311 хүдэлмэришэн, 113 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дүүргэжэ амжаа.

«Табан жилэй туршада 1 миллион дүрбэлжэн метр шэл отолхо» гэһэн үүсхэл гаргаһан түрүү хүдэлмэришэн Владимир Дмитриевич Ганин дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, ерэхэ табан жилэй тоосоогоор хүдэлнэ.

Предприятиингаа байгуулагдаһаар 50 жилэй ойе заводэй коллектив байгша оной сентябриин 27-до тэмдэглэхэнь. Ушар иимэһээ ажалай түрүүшүүл табан жилэй даабариие энэ алдарта ой болотор дүүргэхэ гэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Мүрысөөндэ хам оролсоһон Ажалай Улаан Тугай орденто шэл багсалагша Рауф Максимович Ахметшин, шэл отологшо Анатолий Алексеевич Степанов гэгшэд табан жилэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэжэ, мүнөө тус тустаа ерэхэ жилэй январь, март һарын тоосоогоор ажаллана. Мүнөө 45 түрүү хүдэлмэришэн арбан нэгэдэхи табан жилэй даабариие дүүргэнхэй.

Заводой парткомой, профкомой хамтын сүглаан боложо, Майн 1-нэй урда тээхи ажалай вахтын ээлжээтэ долоон хоногой дүнгүүдые согсолоо. Тиигэжэ шэл үйлэдбэрилдэг цехһээ Л. А. Васильевай хүтэлбэрилдэг заһабарилагшадай бригада, 4-дэхи цехһээ Г. В. Ключеревэй ударидадаг шэл амһарта үйлэдбэрилдэг бригада, стеллинг үйлэдбэрилдэг цехһээ И. Ф. Пешняевагай даадаг бригада, шэл багсалдаг цехһээ У. А. Мункоевэ, Н. Д. Юмжапов гэгшэдэй толгойлдог бригадануудай социалис мүрысөөндэ эрхимлэхэ гэрааа. Эдэ коллективүүд хаанайнгаа даабариие үдэр бүри холо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Л. КОЛОДИНА.

ЮРЫН ТУЙЛАЛТАНУУД БЭШЭ

Улаан-Удын прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ Илалтын 40 жилэй ойдо зорюулагдаһан арбан нэгэдэхи габшагай ажалай вахта эхилэнхэй. Иимэ вахтануудые үнгэргэлгэ нёдондоной июль һараһаа заншаһан, герой-городуудта зорюулагдаһан байна. Цех, участок, бригада бүхэн мүрысөөндэ эрхимлэхын түлөө тэмсэн ажаллаа. Һарын туршада иланганга һайнаар хүдэлһэн, эрхим шанартай продукци гаргаһан, ажалай журам нэгэтэшье хазагайруулаагүй, ниитын хэмжээ ябуулганнуудта эдэбхитэй хабаадалсаһан коллективүүд илагшадай тоодо ороо.

Мүнөө герой-город Москвада зорюулагдаһан ажалай вахта нэгэдэлдэмнай үнгэргэгдэнэ. Эндэ эрхимлэхын түлөө иланганга оролдогшодой тоодо арадай үргэн хэрэглэлэй эд баряа үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэй коллективые нэрлэлтэй. Эдэмнай арбан вахтын зургаандань иланхай. Иимэ илалтануд юрын туйлалтануд бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, нэгэ нарадаар хүдэлдэг коммунис ажалай энэ коллективтэ ажалдаа булта харюусалгатайгаар хандадаг, бүхэли һарын туршада эршээ һуладуулдаггүй. Энэ хэрэгтэнь социалис мүрысөөнэй үүргэ, нүлөөн ехэ. Алдарта һайндэрэй ойртохо тума мүрысөөнэй эршэ дэлисэ бүри үргэдэнэ.

Т. МОСКВИТИНА.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ХУБИТА

Модо бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөн һүүлэй үедэ иланганга эршэтэй болоо. Мүрысөөнэй дүнгүүдэй гаргагдахада, бэлэдхэгдэһэн модоной хүбометр бүхэн хараада абтана. Жэшээлхэдэ, хоорондоо үнинэй мүрысэдэг, жалай һорилдоондо иланган коллективүүд — М. М. Павловай, Г. Г. Цыремпиловэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай тухай хэдэн үгөөр дурдалтай. Дүршэлтэй бэрхэ Гарма Гашанович Цыремпиловэй бригада байгша оной хоёр һарын туршада 7500 кубометр модо бэлэдхэһэн гэхэ гү, али түсэб, уялганнуудаа 100 кубометрээр үлүүлһэн байна.

Тиихэдэ энэ удаа М. М. Павловай бригадынхид түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй, 130 кубометр гэхэ гү, али ашаанай хоёр машинада багтаха модон эльгээгдэгүй байха юм. Нэгэ талаһаань абаад үзэхэдэ, ехэшье гээгдэл бэшэ. Гэбэшье мүрысэдэг бригадынхидһаа хойнотоһон лэ хэрэг болоно бшуу.

Һайнаар ажаллажа, хэнэнээ һайнаар бүридхэһэн лэ газарта амжалта түйлагдадаг гээшэ. Хандагатайн леспромхозодо энэ талаар яһала урагшатай гээд тэмдэглэлтэй. Шэнгэн түлишын, тоһодолгын материалнуудые алмаха талаар онсо оролдолго гаргагдана. Жэлэй эхиннээ М. М. Павловай бригада энэ талаар 211 түхэригэй түүхэй эд алмажа, гурбан үдэрэй туршада алмагдаһан материал хэрэглэн ажаллаха аргатай болоо.

Мүнөө үедэ Г. Г. Цыремпиловэй бригада табан жилэйнгээ түсэб дүүргэлтые түргэдхэхын тула оролдон ажаллана.

Түрүүшүүл гэхэдэ, модо отологшо И. Я. Федотов, тракторист Ф. Т. Зубакин, модо ашагша В. Х. Вставский, модо отологшо А. И. Фомин гэгшэд болоно. Хандагатайн леспромхозой коллективэй модо ашажа, арадай ажахыда эльгээхэ талаар гурбан һарынгаа түсэбые 115 процент бэелүүлжэ амжаха хэрэгтэнь, социалис мүрысөөнэй манлайда дабшагшадай хубита ехэ.

Т. ХОРОШИХ.

ЭДЭР—ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭР

АРШАЛГА, ГАБЬЯАНЬ МАРТАГДАХАГҮЙ

...гудай Эсэгэ ...ын дайнда ...дай түүхэтэ ...гаар 40 жэ... ...тамдэглэхэеэ ...нгаа улад ...Бурят-Монго... ...лмэрилэгшэ... ...дэтэ гарга... ...хүсэлэлгэ, ...гдай тобшо... ...хүсэнэб.

...ин эхеэр гээ... ...совет арад... В. Сталинай ...лэнэй һүү... ...дотор хаа ...нгүүд, суг... ...блэй. Улаан... Революцийн ...ны мянга га... ...хабаадалга... ...митинг боло... ...гэй Бурят... ...ной нэгэдэхи ...Игнатьевай ...шэн ангиин. ...дай, арадай ...эргэй часть... ...дэй хэлэһэн ...но, зориг ба... ...ла мүнөөшье, ...дэй үнгэрһэн ...р һанагдадаг.

...нгэрхэ тума ...ай, колхозууд ...ай, эмхи зур... ...ктивүүдтэ хү... ...даа дараалан ...гдэй эхэнэр... ...сон эдиршүүл ...хийһаа дутуу... ...ех, орёо на... хэрэгсэлнүү... үйлэдбэрил... ...даабаринуудаа ...н. Томо заво... ...нууд болон ...фронтовой бри... ...дэгдэд, одоол ...гаа абангүй, ...сеүүд мэтэ ...агайгаар, за...

римдаа хэдэн сүүдхын туршада цехүүд соохоо гарангүй, хэдэн хүнэй орондо ажалладаг байба.

«Бурят-Монголой үнэн» газетын олохон журналистнууд, тэрэ тоодо бишье, дайнай түрүүшын жэлнүүдтэ удаа дараалан сэрэгэй албанда татагдажа. Эсэгэ ороноо хамгаалха нангин үялгаяа дүүргэхын тула мордоо һэмди. Олонхимнай байлдаанай газарта ошожо, түр зуурын бэлэдхэл гараад, арадай үльгэр домогто орогшо Абай Гэсэрэй баатарнууд мэтэ эрэлхэг зоригтой, шэн габьяатайгаар тулалдан, хорото бэлмад, хобдог шунахай фашис нохосуудые зада сохилсоһон солотой. Тэдэнэй дунда Ц. О. Очиров, Ц. Ц. Цибудеев, Н. Ц. Цыбенов, Д. Л. Лобсанов, О. Б. Цыбиков, Д. Ц. Дансарунов, Ц. Б. Дамбиев, Б. Д. Дугаров, Ж. Ж. Жамбуев, Б. Х. Хоршинжапов, Ц. Ц. Цыдыпов, С. Б. Очиров, А. С. Гончаров болон бусад бии байһан юм. Эдэнэр дайсаниие һамна сохилсон намналсаад, Европын хэдэн ороныудые фашизмын милан тахалһаа абаран сүлөөлэлсэһэн, энгэрэзрэ дүүрэн дайшалхы орден болон медальнуудтай бусаһан намтартай. Тэдэнэй заримыень нэрлэн дурдахамнай.

Москва шадарһаа Варшава хүрэтэр баатарлигаар дайлалдан дабшахадаа, эрэлхэг пулеметчик гэлсүүлэн суурхаһан гвардеец Намдак Цыбенович Цыбенов олон фашистнуудые хяргажа, совет сэрэгүүдэй һөөргэдэн добтолхо, дайсаниие дараха хэрэгтэ хубитаяа оруулдаг байһан. Тиин гвардеецэй үбсүүн дээрэ Эхэ ороной эгээн дээдэ шагнал хайра—Ленинэй орден, «Дайшалхы габьяагай түлөө» гурбан медаль яларна.

Дивизиин газетын ахамад редакторай орлогшо гвардиин капитан Цырен Очирович Очиров сэрэгшэ, журналистын орёо, түбэгтэй үүргые нэгэн доро гвардеец ёһоор, шадамар бэрхээр бэелүүлдэг байгаа. Совет газар дайда дээрэһээ гитлеровскэ булим тарагшад, тонуулшадые үй дэлдэн намнаха һүрээтэй шанга байлдаанууудта, тэрэ тоодо Сталинградтахи түрибэлгүй шэрүүн тулалдаанууудта, фашизмын аюулда дайрагдаһан баруун тээхи хэдэн ороныудай арадуудые абархын түлөө Совет Армиин сүлөөлхы ябуулганууудта коммунис шуналтайгаар хабаададаг, дивизиин сэрэгшэдэй шэн габьяа, гайхамшаг баатаршалгые газетын хуудаһануудта ойлгосотой тодоор, зориг бадаргахаар бэшэдэг байһаниинь Эсэгэ ороной хамгаалгын II шатын орденоор, Улаан Одоной хоёр орденоор, дайшалхы олон медальнуудаар тэмдэглэгдэнхэй.

Мэргэн артиллерист алдартай гвардиин ахалагша лейтенант Галан Данзанович Данзанов совет суута полководец К. К. Рокоссовскиин ударидадаг фронтын сэрэгүүдэй нэгэ частиин зэргэдэ ябажа, хэдэн жэлэй туршада гитлеровскэ фашистнуудтай дайлалдахадаа, «дааган» буугайнгаа шэдитэ һоморр дайсанай олон тоото танкнуудые сумэ-юлэ сохижо шатааһан, алуурша фрицүүдые олоор хюдаһан байха. Эдэ баатаршалгануудайнгаа түлөө Г. Д. Данзанов Александр Невскиин, Эсэгэ ороной хамгаалгын дайнай II шатын, Улаан Одоной орденуудаар, дайшалхы олон медальнуудаар шагнагданхай.

Гэхэ зуура хайрата эрэлхэг гурбан хүбүүднай — редакциин харюусалгата секретарь байһан Дабацырен Дансарунов, оршуулагша Балдан Дугаров, корректор Баяр Хоршинжапов дайнһаа гэртээ б/сангүй, фронт дээрэ баатарай үхэлөөр унаһан юм. Эдэ баатарнуудаймнай арюун һайхан дурасхаал мүнхэ!

«Б-М үнэн» фронт дээрэхи баатаршалга тухай, мүн ороной, республикын ажалшадай патриотизм, баатаршалга тухай үдэр бүри уншагшадтаа мэдээсэл хүргэдэг, зоригыень бадаруулдаг, хүсэн дээрэнь хүсэ нэмээдэг, парти болон правительствынгаа уряа, шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула улад зониие элсүүлхэ, эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэдэг байһан. Редакциин коллективтэ үсөөхэн хүдэлмэрилэгшэд, гол түлэб эхэнэрнүүд, үбшэнэй гү, али бусад хүндэтэй шалтагаанаар үлэһэн эрэшүүл үлөөд, газетэеэ таһалгаряагүй һонирхолтой, һайнаар гаргадаг байһаниинь элитэ. Тиихэдэ үдэр бүри газетэ хэблэн гаргаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ байгаа. Эзлжэтэ номерто гаргаха материалнуудые суглуулха, найруулан бэлдэхын тула предприятинуудаар, колхоз болон совхозуудаар ябаха, хүнүүдтэй уулзаха, хөөрэлдэхэ ушартай болодог байһаниинь ойлгосотой.

Гэхэ зуура редакциин хүдэлмэрилэгшэд фронт дээрэ дайлалдажа ябаһан буряад сэрэгшэдтэ зорюулан, багахан формадтай «Буряад-Монголой үнэниие» үе-үе тусхайлан хэблэжэ, фронт эльгээдэг байба. Мүн журналист, үзэг холбогшоһоо бүридэһэн нүүдэл бүлэг (редакци) эмхидхэжэ, районуудай колхозууд, совхозуудта баһал үе-үе эльгээдэг, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдэлмэрилэгшэдэй, колхознигуудай, мэргэжэлтэдэй бэшэһэн материалнуудаар бишыхан газетэ — хуудаһа барлан гаргадаг байгаа.

Дайнай үеын хүшэр хүндэ оршон байдалда газетэеэ уран хурса, оншотой, мэргэн найруулгатай, удха түгэс, урма зориг бадаруулмаар гаргаха онсо харюусалгатай үүргэ дүүргэдэг байһан үнэнэйхидэй— уран зохёолшод Х. Н. Намсараевай, Ц. Г. Галсановай, А. И. Шадаевай, журналистнууд Д. Д. Дамдиновай, Д. Д. Лубсановай, Б. А. Очировай, Ц. Б. Цыденовэй, Ю. Ц. Цыреновэй, В. П. Галдановай, М. Д. Чашинай, О. Г. Гомбоевагай, Г. Ц. Жабоновагай, С. Ц. Цыреторовагай, Е. И. Ринчиновагай, Ж. Д. Цыреновагай ба бусадай эдэбхи оролдосото ажал, аша габьяае дурдангүй үнгэржэ болохогүй байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай, ара тылэй гвардеецүүд-баатарнуудай гайхамшаг габьяа, алдар солонь хэзээшье мартагдахагүй!

Дайнһаа хойшо үнгэрһэн аяар 40 жэлэй туршада энхэ тайбан байдалай мандажа байһаниинь, манай ороной экономическа, оборонно хүсэ шадалай, эрдэм болон соёлой хурдан түргэнөөр, үргэн дэлисэтэйгээр хүргэжэ, арад зоной ажана һайхан баян дэлгэр байдалай хэзээ хэзээнэйхинээ ехээр һайжаржа байһаниинь КПСС-эй, Советскэ правительствын сэсэн мэргэн эб найрамдалта политикын аша үрэ, бодото бэелэл болоно.

Дай журооддэзг империалистнуудай гэмээр уласхоорондын байдалай орёо шахардуу болоһон мүнөө сагта һэримжэеэ бүри хёрхо, эмхидхэлээ бүри нягта, журам заршамаа улам шанга болгохо, үшөө ехэ үрэтэй бүтээсэтэйгээр ажаллаха гээшэ совет хүн бүхэнэй, тэрэ тоодо журналистнуудай арюун нангин уялга болоно.

Р. БИМБАЕВ,
1932 онһоо КПСС-эй гэшүүн,
тусхайта пенсионер,
журналист.

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ДАЙНАЙ ҮЕЫН БАРИЛГАНУУД ТУХАЙ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө һүүлшын үдэр хүрэтэр энэ ойлгосо хоорондоо зэргэсэн ябадаг бэлэй. Тылэй хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяатайгаар ажаллаагүй һаа, дайн байлдаанай үедэ хубилалта хэхэ, дайсанай үй түмэн сэрэгүүдые зогсоохо, тнигээд тэдэнние манай газар дайдаһаа намнан зайлуулхын аргагүй бэлэй.

Ороной зүүн районуудта түгэс хүсэтэй сэрэгэй промышленна бааза байгуулха, тиихэдээ өөрын схэ дэлисэтэй, өөрын ехэ удха шанартай хүдэлмэрине партинн ябуулһан ушар дэлхэйн хөёрдохи дайнай айхабтар ехэ тулалдаануудтай жэшээлэгдэхэнь зүб байна.

Дайнай жэлнүүдтэ СССР-эй барилгын наркомоор ажаллажа байһан С. З. Гинзбург «Правдын» Пресс-бюрогой гүйлтаар өөрынгөө һанамжа хоорэнэ.

Дайнай эхилһээр хэдэн үдэрэй үнгэрһэн хойно арадай комиссариануудые, ажахын шухала эмхи зуррааануудай хүтэлбэрилэгшэдые Түрэнэй Оборонын Комитедтэ дуудаба. Фронт дээрэхи байдалтухай И. В. Сталинай тобшохоноор мэдээсэһэнэй һүүлээр ороноингоо баруун зүгэй фронт шадарай районуудтахи предприятинуудые саг дары задалаад, тон богони болзорто зүүн тээшэнь нүүлгэхые промышленна наркомадуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхагдаба.

Энэ зүблөон удаан үргэлжэлөөгүй, тэндэ олон юумэ хэлэгдээгүй һэн. Кремлиин түхэрсэн зал соо сугларһан зон бултадаа хүл дээрээ байгаа бэлэйбди. Хара металлургиин нарком И. Ф. Тевосянай хажууда би байбаб. Бидэнэй хажууда И. В. Сталин ерэхэдээ, намда нигэжэ хэлэбэ:

— Нүхэр Гинзбург, Ленинградтахи оолон Мариупольдохи ороневой стануудай түхэрэлгэнүүдые яажа задалхыень хинамжалжа байхыгнай гүйнаб. Эдэ түхэрэлгэнүүд, яагаал һаа, түргөөр Доодо-Тагил болон Магнитка тээшэ ябуулагдаха ёһотойб... Цехүүд, мүн танкнуудые бүри олоор бүтээхэдэ хэрэгтэй зүйлнүүдые гаргадаг цехүүдэй тогтоогдоһон оолзор соо баригдахынь тула хамаг шухала хэмжээ аваагты..

Манай наркомат түрүүшынхээ иимэл сэрэгэй даалгаринуудаа юм. Прокатна станние нэгэ городсо нүүгөөдэнь нүүлгэхэ гээшэ мэргэжэлтэнэй ойлгосотой аваа даа. Ойлгоогүй хүнүүдтэ таилбарилнуу: ороондоо хөёр Ленинград — Ленинградай ороневой станай Нижние Тагилай заводто абаашагдажа хүдэлгэдэхын тула нимэ болзор ГТО үгэһэн байна. Бидэ барилгын чертёжнуудые хэжэ үгэхэ, Нижние Тагилда түмэр харгын вагонуудай бандажнуудые прокатка хэжэ хүдэлжэ байһан түхэрэлгэ задалаад ондоо заводто хүдэлгэдэхөөр эльгээхэ, Ленинградтахи Кировскэ заводой прокатна станзадалжа, Ураалда асарха, тингээд шэнээр барилгаһан һуури дээрэ зарим тэды хубилган табяад, хүдэлдэг болгохо ёһотой байгаабди...

Мүнөө сагташье, техническэ дэбжэлтын талаар түйлгаһан эрхэ байдалда, тинмэ богони болзор соо нимэ схэ хүдэлмэринүүдые бэелүүлхэ гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ. Тингээд тэрэ сагта, дүшэн нэгэн ондо, нимэ хүдэлмэри бэелүүлхэнь жэшээлэшэгүй бэрхэтэй байгаа. Гэбэшье парти болон правительствын даабари болзор соогоо дүүргөгдээ юм гэжэ хэлэхэ баннаб.

Даннай жэлнүүдтэ манай промышленностиин урда таһигдаһан үзэгдөөгүй тэрэ схэ зорилгонуудые амжалтатаагаар шиидхэхэ хэрэгтэ юун түйна болооб? Тон түрүүндэ олон түмэн совет патриодуудай тэрэ ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтэ түйна болоо. Партиин дэбжүүлнэн «Бүхы юумые — фронтдо! Бүхы юумые — ялалтада!» гэлэн уряа тылэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажал ябуулгын залуурша болоһон юм. Бороо, һалхиндашье, шэмэрүүн шанга хүйтэндэшье, үлэн хоохоор, унтаха нойргүй ажаллажа ябаха мүртөө, совет хүнүүд шэнэ газарнуудта станок, түхэрэлгэнүүдые холбон тодхоод, заводой байшангуудай бодхогдохые хүлеэнгүй, Улаан Армида хэрэгтэй юумыень бүтээн гаргадаг байгаа. Тиимэһээ энэ ажалай баатаршалгые түүрэзн магтаһан үгэнүүд хэзээдэшье мартагдаха ёногүй!

Фронтдо ошоһон эрэшүүлые һолгэһэн кадрова хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй, эхэнэрнүүдэй болон хуулинн наһанда хүрөөгүйшүүлэй шэн габьяата ажалай ашаар энэ схэ түрэнэй ажахые үзэгдөөгүй богонихон болзор соо сэрэгэй байдалда оруулха арга олоод лэ дүүрээ бэшэ юм ааб даа. Манай хүби заяанда хүртэһэн энэ шэрүүн шанга туршалга социалис байгуулалтын булюу һайн шапарые, тэрэнэй барагдашагүй схэ арга боломжонуудые элирхэйлэн харуулаа. Тэрээндэ түшэглэхэ зуурраа, партимнай, дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй шадамараар ороноингоо арга нөөсэнүүдые хэрэглэхэ, гүнзэгы тылдэ шэнэ экономическа бааза байгуулха тухай гол ёһые зориргойгоор дэбжүүлээ.

Имагтал дайнай түрүүшын хахад жэлдэ — 1523, тингээд 1942 ондо үшөө 160 шахуу промышленна предприятинуудые зүүлжээ нүүлгэгдэһэн баигаа. 10 гаран миллион хүнүүд зүүн зүгэй нютагуудта зөөлгэгдөө. 1942 онон тэн багаар зүүн зүгтэ баигуулагдаһан сэрэгэй-промышленна бааза фронтдо хэрэгтэй продукциин дүрбэнэй гурбан хубиһаа дээшэнхие үилэдбэрилдэг болоо һэн.

Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ манай наркомадай хүдэлмэрилэгшэд тиихэдэ хүдэлжэ байһан трестнуудэй болон ондоошье барилгын эмхинүүдэй үндэһэн дээрэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ тусгаар частнуудыц байгуулха туршаа дурадхал оруулгаан юм. Эдэнние тобшохоноор ОСМЧ гэжэ нэрлэбэбди. ОСМЧ-нүүд угаа түргэн эмхидхэлтэй подразделенинүүд байха ёһотой һэн. Хэрэгтэй сагтань тэдэ нэгэ газарһаа нүгөөдэдэнь нүүлгэгдэхэ, шиидхэхы шахар участогууд дээрэ хамаг арга хүсэеэ зангидаха ушартай байгаа. ГКО-гой абаһан тогтоолой ёноор 100 томо ОСМЧ-нүүд байгуулагдажа, хамта дээрээ 400 мянган барилгашад, хабсаргагшадһаа бүридүүлэгдэжэ, гол түлэб зүүн зүгтэ ажал хэдэг болобо.

Тингээд үнгэрһэн дайн тухай мүнөө залуушуултай хөөрэлдэжэ байхада, тылдэ ажаллаһан хүнүүдые схэзэр тоодоггүй байһанай тэмдэг үзэгдөөдхидэгынь халагтаи. 1941 оной июльдэ партиин ГК-да Г. К. Жуковтан уулзажа, хөөрэлдэһэмнай иимэ үенүүдтэ һанаандамни ороодхидог.

Москвае тойруулаад хамгаалалтын барилганууды хэхэ тухай асуудал шиидхэгдэжэ байгаа. Манай организациинуд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм. Нэмэлтэ хүсэнүүд тухай хэлсээнэй болоходо би бэрхэшээлтэй байдалда орошобоб. Яахадааб гэхэдэ, Наркомстройн бүхы подразделенинүүд онсолон үгтэпэн даабаринуудтай байгаа. Георгий Константинович минии һанаата болоһые ойлгоод, манай эмхинүүдые хайшан гээд зүүн тээшэ ябуулха тухай түсэбтэймнай танилсуулхые гуйба. Тииһэнэй һүүлээр тэрэ иигэжэ хэлэһэн юм:

— Наркомстройһоо нэгэшье хүниень хойшодоо абахагүйоди. Өөлэдөө аргаяа олохооди. Наркомстройдоо хараалаан түсэбтнай бидэнэй даилалдахада туһатай ехэл шухала ажал гээшэ.

Тингээд МК-гай секретарьта хандаһан бэсэрээ, Жуков саашадань хэлэбэ:

— Түрэнэй Оборонын Комитедэй даалгаһан шухала даабарияа дүүргэхынь тула оарилгашадта али бүхыгөөр туналха хэрэгтэй. Тэдэнэр өөнэдынгөө дайшалхы ажалаар фронтын сэрэгшэдтэй хамта ялалта шэрээлсэнэ гээшэ.

Дайнай жэлнүүдтэ тыл 104 мянган танк, САУ-нуудые 137 мянган ехэ буунуудые, 18 гаран миллион винтовко, карабин, пистолет-пулемедуудые фронтдо үгэһэн юм. 20 миллиард патрон, 482 миллион миннэ, снарядуудые, 13 миллион тонно горючи, 34 миллион тонно эдеэ хоолой зүйл түрүү позициинуудта абаашагдаһан байгаа.

1942 оной январьда сэрэгэй-экономическа управленийн начальник немецкэ генерал Томас гэгшэ Берлиндэ болоһон зүблөөн дээрэ ингэжэ хэлэһэн байдаг: «Россида эртүүр үбэл болоһоной, ородой солдадуудай үсэд шангаар дайлалдаһанай, ородой сэрэгэй промышленностиин гайхалтай түргэн туйлалта амжаһанай гэмээр, верховно главна командованиин тухайлһаар, Россин дорой-тохо саг ерээгүй».

Мүн лэ тэдэ үдэрнүүдтэ үшөө нэгэ зүблөөнэй болоһые үсөөхэн хүнүүд мэдэхэ байха. Тиибэшье, «ородой сэрэгэй промышленностиин гайхалтай түргэн туйлалта» тушаа фашис стратегүүдэй этигэжэ ядаһанда тэрэ гүйсэд харюу болоо. Челябинска нэгэ багахан Чебаркуль гэжэ тосхондо тэрэ зүблөөн болоһон юм. Москва шадарһаа эндэ нүүлгэгдэнэн «Электросталь» гэжэ заводой үндэһэн дээрэ хара металлургиин томо предприяти баригдаха ёһотой байгаа. Даннай үеын ёһоор тэрэ барилгада 75 үдэрэй болзор үгтэһэн юм. Гэбэшье, энэ барилга дээрэхи оршон байдалые хаража, шүүжэ үзөөд, бидэ нимэ тобшолол гаргабабди: энэ ажалые тинмэ богони болзор соо дүүргэлтэ болгохоһоо гадна, түрүүшын хөёр агрегадые болзорһоонь гурбан үдэрөөр урид ашаглалгада оруулжа шадагдаха. Январь соо Чебаркульда барилгын хүтэлбэрилэгшэдэй, түрүү барилгашадай зүблөөн боложо, энэ дурадхалые зүбшэн хэлсэһэн юм. Тобшохон элидхэлэй һүүлээр бетонщиуудай бэрхэ бригадир Шариф Измайлов түрүүн бодожо, «зүбшөөнэбдн!» гээд гансахан үгэ хэлэһьень һананаб.

Зүблөөндэ хабаадаһан хамаг хүнүүд тэрэнние дэмжэбэ.

Барилга дээрэ үдэр хоногуудһаа байтагай насууд тоологдодог бэлэй. Тэрэ үедэ Чебаркульда байхадаа, поэт Михаил Львовой бэшээд «Боевая стройка»» гэжэ хуудаһанда толилуулһан нэгэ шүлэг намда үлэнхэн:

Хүйтэн нэгэ үдэр соо
Хүдэлмэришэ прораб
Подлепа
Худагай янзын бүлүүртэй
Үдэр томо байшангы
Хорин хоёр час соо
Хаоатай түргөөр бариба,
Хамагта ехээр магтуулба.

Энээнние тайлбарилхада нимэ: коммунист Алексей Подлепэдэ болон тэрэнэй отрядта энэ хүдэлмэри дүүргэлтэ болгохыень графигай ёноор табан үдэр үгтэнэн юм. Гэхэ зуура, хаа хаанагүй совет хүнүүд нимэл гайхамшаг ажалай баатаршалга гаргадаг байгаа.

1942 оной майда Кузнецкэ металлургическа комбинадай коллективэй үүсхэлээр Бүхэ-союзна социалис мүрысөөн дэлгэржэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай олон түмэн ажалшад тэрээндэ оролсоһон юм. 1942 ондо предприятинуудаа дээрэ 2,8 мянган стахановтан, ударниуд тоологдодог болоо һэн. Тингээд 1944 оной эхиндэ тэдэнэн тоо 4,2 миллиондо хүрэһэн байна. 1942 оной апрельһээ 1944 оной апрель хүрэтэр промышленность дээрэ ажалан бүтээсэ 40 процентээр ургаһан байна.

Магнитогорскын ба Чусовской заводуудтахи домнонууд, Ульяновскадахи болон Миассадахи автомобильна заводууд, Рубцовскдохи Алтайн тракторна завод, Красноярскдахи «Сибтяжмаш» самолет, танкнуудые, буу һомонуудые бүтээн гаргадаг хэдэн заводууд габшагай бэрилганууд болобо...

Үшөөл хүсэд бэшээр тоологдоһон эдэ нэрэнүүдэй дундаһаа Алтайн тракторна завод онсолон харуулхые хүсэгдэнэ. 1941 оной январьда тэрэнние бариха тухай шиидхэбэри абтаһан юм. Манай Эхэ ороной нинслэл Москва хото тээшэ фашистнууд дутташаба. Орондоонай үшөөрһан иимэ хүшэр хүндэ үдэрнүүдтэшье парти болон правительство, дайсанай бута сохигдохо байһанда этигэхэ зуурраа, машина техникээр, мүн удаадахи жэлнүүдтэ хэрэгтэй болохо машина техникээр хүдөө ажахые хангаха тушаа бодомжолдог бэлэй. 1943 оной январиин эхеэр Рубцовскдо түрүүшын мянган тракторнууд бүтээн гаргагдаба. Заводой барилгын болон түхеэрэлгэнүүдые хабсаралгын эхилгдэнэной һүүлээр найман һарын үнгэрһэн хойно энэ ушар болоо һэн.

1941 оной июлиин 1-һээ 1946 оной январиин 1 болотор СССР-тэ хамта дээрэ 3500 томо промышленна предприяти баригдаһан юм.

Совет барилгашад гансашье тылдэ ажаллаһан бэшэ юм. Тэдэнэр фронт шадарташье орёо хүшэр барилганууды бодходог байгаа. Барилгын түүхэдэ ороһон жэшээнүүдэй нэгэниинь, дайсанай зүгөө бомбодуулжа, буудагдажа байгаад, Ладожска нуурай оёороор уһан доогуур, 30 километр утатайгаар баригдаһан бензопровод мүн болоно. Хүреэлэгдэжэ байһан Ленинградта шухала хэрэгтэй горючи энэ соргоор дамжуулагдадаг байгаа.

Дайнай байдалда хубилалтын боложо, фашис сэрэгүүдэй баруулжаа түригдэхэдэ, барилгын организациинуудсүлөөрһэн районуудта, һэргээн байгуулалтын талаар ехэ хүдэлмэриин хэгдэхэ байһан газарта нүүлгэгдэбэ.

Зүгөөр ямаршье капиталнс гүрэн дайнда тиимэ ехэ гээлтэдэ оробол, холо гэдэргээ хаягдажа, үлүүсэ ехэ хүсэтэй гүрэнүүдһээ дулдыданги байдалда орохо бэлэйл. Гэбэшье Советүүдэй орон тиимэ юумэ үзөөгүй. Социалис байгуулалта, совет хүнүүдэй баатарлиг ажал, Коммунис партиин хүтэлбэри хадаа ажахые түргөөр һэргээн байгуулха, тингээд саашадань хүчжөөхэ арга олгоо. Тингэжэ 1948 ондо СССР-тэхн үйлэдбэриин хэмжээн дайнай урда тээхиһээ дээшээ болоһон байгаа.

ХАЛИС ҮДААР

ШАДАЙ АТГАНУУД

Венгриин коопе... ...ок госхозуудта ...ын хүдэлмэри ...дна. ВСРП-гэй ...шидхэбэриинүү... ...ааараа, һалба... ...15 миллионнһоо ...ороһоо. мүнөө ...тушааха гэ... ...ралис уялганууд...

...үбэл унжагайр... ...ийтэн байһан ...дай тарилгын ...эргэхэ болзор ...соо юм. Ороной ...рилгые яарал... ...ро үнэргэхэдэнь, ...арга технологи ...дээ ажахын тех... ...эйгөөр хэрэг... ...дэлмэрээ бо... ...өөр эмхидхэдэг ...ганна. Аха дүү ...удай түрүү ажа... ...ануулаа, СЭВ-эй ...ай аграрна эр... ...тубүүдэй мэр... ...ааа тоодо совет ...ийн хүдэлмэри ...ннэ.

...тус һалбаринн ...й болон ВНР-эй ...рилсаа холбоон ...нгөөгдэнэ. Хо... ...ргэжэлтэд хэдэн ...туршалгануудые ...ралсаата ...ануүүд бодото ...өөр хэрэглэг... ...бэл, Венгриидэ ...ргуулха со... ...ологи амжалта... ...нуулгэдэнхэй.

...ЭЙ ҮЭЙ СЛЕТ

...НДР-эй нинслэл ...й алуурые хам... ...эрилэгшэдэй ...слет үнгэрэгэ... ...лбэдагшад ме... ...эмэрийн дүнгүү... ...хун зониие ме... ...хангалгые на... ...ихуулха асуу... ...ийн хэлсэһэн

...й Политбюро... ...ндидат, КНДР... ...соведэй премь... ...Пен Дюн Ги үгэ ...ибаритэ үбшэ ...ааз гээшэ элүү... ...к органуудай ...то болоно гээд ...лаа. Хүн зо... ...в хамгаалха ту... ...ирал оролдол... ...сы дотор хүнэй ...74 жэл хүрэтэр

...ог сэбэрэй ид... ...үгэр ябуулха, ...ралта медици... ...хүүдые мүнөө... ...нуудтай таарууа... ...эм домто ур... ...ийдэгдэһэн ме... ...арадуудые эм... ...ааз шухала гээд ...адагшад тэмдэг...

ТУНАЛАМЖААР ТАБИГДАНА

...ар. Эрдэм, тех... ...й туйлалтануу... ...хүүрые хамгаал... ...ын хэрэглэхэ зо... ...ы ажалтатайгаар ...ааһан арбан жэ... ...ийдэгдэһэн рес... ...ийн клиническэ ...ийдахи радиоизо... ...ийн отделениин ...ийн талаар ябуу... ...ийн ехэ ашаг ...ийн бададхана.

(ТАСС).

ТАСС АПН

ХИЛЫН САААНАА

АЛДАРТА ОЙЕ УГТУЛАН

ПХЕНЬЯН. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулгдаһан корей-совет хани барисаанай недели КНДР-тэ эхилбэ. Совет арад болон тэдэнэй арми гитлеровскэ Германиие, тэрэнэй союзнигуудые бута сохилгодо шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байгаа гэжэ корей-совет хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правленийн түрүүлэгшэ Ким Ен Чхэ тэрэнние нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Энэ илалта социальна болон национальна сүлөөрэлгын түлөө дэлхэйн ажалшадай тэмсэлые эдэбхижүүлһэн, дэлхэйн социализмын хүсэнүүдэй ургалтада нүлөөлһэн байгаа гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Эб найрамдал болон бүгдэ нийтын аюулгүй байдалые хамгаалха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй, Совет правительствын эб найрамдэһэн хүсэнүүдэй буу зэбсэгүүдые улам үргэнөөр бүтээжэ, эзэрхэг түримхэн шэнэ доктринануудые зохёожо, эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байгаа сагта энэ холбоое саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Варшавска Договорой эмхи хэндэшье аюул тохёолдуулдаггүй холбоон, эб найрамдалые сахин хамгаалдаг эмхи болоно. Эмхидхэгдэн байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 30 жэлэй хугасаа соо тэрэ социалис үгрэнүүдэй революционио туйлалтануудые бата найдамтайгаар, хөлбэришэгүйгөөр сахин хамгаална, Европодо амгалан тайбан байдалые лаб хангажа байна. Тус үгрэнүүдэй гадаадын политика империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй аюултай түсэбүүдые бэелүүлхэ замда найдамтай халхабша болоно.

Варшавска Договорые һунаалга тухай протоколдо гараа табилга гэшүүн-үгрэнүүдэй холбооной эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байһые элирхэйлэн харуулна гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Империализмын дай журөөта сохилгодо совет арад шиидхэхы хубитаяа оруулгаан байгаа гэжэ Урда Африкын Африкан национальна конгрессэй (АНК) президент Оливер Тамбо хэлэбэ. Фашис дарлалта мүлжэлэгнөөр хүн түрэлтэнние аршалан абаһан Советскэ Союзай агууехэ баатаршалгые бүмбэрсэг дэлхэй хэзээдэшье мартахагүй юм гэжэ ЮАР-ай үндэһэн хүн зоной энэ эртэ урдын политическэ партиин хүтэлбэрилэгшэ, ТАСС-ай корреспондеттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Гитлеровскэ Германие бута сохиһоор 40 жэлэй ойн жэлдэ бүхы хүн түрэлтэн эрхэ сүлөө олгогшодой, эб найрамдал хангагшадай баатаршалгын үмэнэ толгойгоо гунхуулна.

ЛУАНДА. Дэлхэйн хөёрдохи дайнда гитлеровскэ Германида эсэргүү тэмсэлэй бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые СССР бэе дээрээ даажа гаһан байгаа гэжэ Анголын АНТОН гэжэ информационно агентство мэдээсэнэ. Фашизмын «хүрин тахалһаа» дэлхэйн арадуудые аршалан абархын тула Совет орон 20 гаран миллион хүбүүд, басагадайнгаа ами наһа алдаһан байгаа.

ДАККА. Фашизмые илаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулгдаһан фотовыставкэ Бангладешэй нинслэл хотын эгээл томо ехэ залнуудай нэгэл соо амжалтатаагаар үнгэрбэ. «Баатар габьяата тэмсэлээрээ фашизмын үхэлтэ замые хааһан агууехэ Ленинэй ороныо, совет арадта гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргэнэбди», «Социализм хадаа бүхы хүн түрэлтэндэ гэрэлтэ һайхан ерээдүйн харгы замыень заажа үгэдэг амгалан тайбан байдал болоно»—гэһэн тэмдэглэлнүүд һайшаал дурадхалай дэбтэр соо бэшэгдэнхэй.

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

БЕРЛИН. Варшавска Договорой гэшүүн-ороныудай партийна болон үгрэнэй дээдын ажал ябуулагшадай уулзалга социалис хани харилсаата үгрэнүүдэй нэгэдэлые, жагсаалые саашадань бэхижүүлхын тула ехэ удха шанартай байна гэжэ СЕПГ-гэй Цит-гай Политбюрогой, ГДР-эй Министрнүүдэй Советэй эндэ толилогдоһон хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Варшавска Договорые һунаахэ тухай протоколдо гараа табилга гэшүүн-үгрэнүүдэй холбооной эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байһые элирхэйлэн харуулна гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Империализмын дай журөөдэй политика империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй бата нэгэдэлтэй байһые элирхэйлэн харуулна гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ. Империализмын дай журөөдэй хүсэнүүдэй буу зэбсэгүүдые улам үргэнөөр бүтээжэ, эзэрхэг түримхэн шэнэ доктринануудые зохёожо, эб найрамдалда аюул тохёолдуулжа байгаа сагта энэ холбоое саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэй.

Варшавска Договорой эмхи хэндэшье аюул тохёолдуулдаггүй холбоон, эб найрамдалые сахин хамгаалдаг эмхи болоно. Эмхидхэгдэн байгуулагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 30 жэлэй хугасаа соо тэрэ социалис үгрэнүүдэй революционио туйлалтануудые бата найдамтайгаар, хөлбэришэгүйгөөр сахин хамгаална, Европодо амгалан тайбан байдалые лаб хангажа байна. Тус үгрэнүүдэй гадаадын политика империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй аюултай түсэбүүдые бэелүүлхэ замда найдамтай халхабша болоно.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРЫЕ ҺУНААХА ТУХАЙ ПРОТОКОЛ ЭСЭЭЛЭН БАТАЛАГДАА

ВАРШАВА. Хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туналха тухай 1955 оной майн 11-дэ гар табигдаһан договорой хүсэндөө байлгын болзорые һунаахаа тухай протоколые ННР-эй Үгрэнэй Совет эсэслэн баталба.

Варшавска Договорые һунаалга тухай ушар шанартай байна гэжэ ННР-эй Үгрэнэй Совет тэмдэглэнэ гээд мэдээсэл дотор заагдана. Энэ ушар барымта Польшын аюулгүй байдалда,

ЗАНШАЛТА XXXVI ҮРИЛДААН

Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэртэ һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнэн Советүүдэй талмай дээрэ майн 2-то эртэ үглөөнһөө хойшо омог дорюун, соготой хүхюун аялга хүгжэм зэдэлээд, элдэб янзын үнгэтэй спортын тугууд далбан намилгажа, оршон тойронхи байдалые бүри һүр жабхалантай, үзэсхэлэн һайхан болгобо. Спортын хубсаһатай хүбүүд, басагад эндэ олоороо сугларба. Энэньшье гайхалтай бэшэ һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, «Буряад үнэн» газетын шанда хүртэхын түлөө эстафетэ дамжуулгатай хүнгэн атлетикын XXXVI заншалта урилдаан энэ үдэр үнгэргэгдэнэн байгаа.

Байгша ондо манай газетын шанда хүртэхын түлөө заншалта урилдаан Хэблэлэй үдэртэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Спортын зунай хаһа сагые нэгэлгын заншалта урилдаанай үдэр газаа дулаахан, тунгалаг сэлмэг үдэр тохёолдожо, сугларашадта аятай зохид байба. 130 командын 2 мянга шахуу хүнгэн атлетүүд мүрысөөндэ хабаадаһан байха юм.

Эгээл түрүүлэн найман жэлэй һургуулинуудай басагад, үйлэдбэрийн коллективүүдэй эхэнэрнүүдэй командануд урилдаанай харгы дээрэ гаража, хурдан солбоноо үзэлсэһэн, хаба шадалаа туршаһан байгаа. Улаан-Удын 39-дэхи найман жэлэй һургуулийн һурагша Света Лазарева түрүүлэн фиништэ ерэбэ. Тингэжэ тус һургуулийн басагад гурбадахи жэлээ удаа дураалан илалта туйлаһан байна. Тэдэ 11 минута 07 секунда саг харуулаа. 10-дахи болон 23-дахи һургуулинуудай спортсмен басагад шангай һууринуудые эзэлбэ.

Үйлэдбэрийн коллективүүдэй дундаһаа Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй гол заводой команда онсо шалгараа. Тус командын гэшүүн — ахалагша медсестра Галина Драгунова фиништэ хүрэжэ ерэхэдээ, коллективэйнгээ хүдэлмэришэдэй гансал ажалай амжалтануудые бэшэ, харин спортдошье ехэ амжалта туйладаг байһан тухайнь хөөрэбэ. Спортын ехэ эдэбхитэй Д. Т. Зайцев заводойгоо суглуулагдамал командые һурган һоридог.

Найман жэлэй һургуулинуудай хүбүүдэй командануудай дунда һонирхолтой, шанга тэмсэл болобо. 39-дэхи һургуулийн хүбүүд түрүү һуури эзэлжэ, басагадайнгаа амжалтые батадхаһан байгаа. Физкультурын багша В. П. Васильев энэ амжалтыень хубаалдана. 6-дахи болон 10-дахи һургуулинуудай эдир хүнгэн атлетүүд удаадахи һууринуудта гараба.

Найман жэлэй тусхай һургуулинууд соohоо дүлий болон хэлэгүй хүбүүд, басагадай һурадаг интернат һургуулинуудай командануд илажа, «Буряад үнэн» газетын кубогуудаар, І шатын дипломуудаар шагнагдаа.

Нёдондо жэл хоёрдохи һуури эзэлһэн локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортсменүүд һайн һоридо бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. Энэ заводой механо-буридүүлгын цехэй слесарь Валерий Русаков, харбаһан годлидол адли, бушуу түргэнөөр фиништэ хүрэжэ ерээ. Тэдэнэр 8 минута 25,8 секунда саг харуулһан байгаа. Энэнь заводто физическэ культура болон спортые хүгжөлгэдэ ехэ анхарал оролдолгын хандуулагдадаг байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Улаан-Удын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй техническэ бюрогой начальник Олег Резанов 21,1 секундаар гартажа, командаяа хоёрдохи һуурида гаргаба. Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэд түрбадахи шанда хүртөө. Авиационно ба Шэнэ-Бэрээнэй гол заводуудай хүнгэн атледүүд удаадахи һууринуудта гараһан байна.

Хүдөөгэй спортсменүүдэй дундаһаа Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй команданууд онсо шалгарба. Тус ажахын хүүгэдэй спортын һургуулийн тренер Александр Гонсорунов тэдэнные һурган һоридог.

Удаань дунда һургуулинуудай басагад старт абаа. Республикымнай нинслэл холын, мүн хүдөөгэй һургуулинуудай 26 команда түрүү һуури эзэлхые шармайһан байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Удын 49-дэхи һургуулийн тренер В. Г. Гордеев һурагшадые «спортын хатантай» ханилсуулха талаар эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Мүнөө энэ һургуулийн басагадтай ана-мана урилдаха хүнүүд олдобогүй. Эгээл тиимэһээ тус һургуулийн 6-дахи классай һурагша Женя Сокольниковагай түрүүлэн финишэй лентэ таһалхадань, сугларагшад нэрьсмэ альга ташалгаар угтаа. Ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, амжалта туйлаһан һурагшад, тусхайлбал, Орджоникидзе хотодо үнгэргэгдэнэн РСФСР-эй чемпионадта мүнгэн медальяар шагнагдаһан Оля Шурыгина, «Буревестник» бүлгэмэй Россин советэй мүрысөөндэ шангай һууринуудые эзэлэгшэд Лена Богуславская, Ян-Фу-Цай, Вероника Власова болон бусад һургуулийнгаа нэрэ хүндые хамгаалһан байна.

Эдэнэй удаа 31 һургуулийн хүбүүдэй суглуулагдамал командануд урилдаанай харгы дээрэ гараба. Улаан-Удын 14-дэхи һургуулийн 9-дэхи классай һурагша Ваня Мирошниченко түрүүлжэ, Г. Ф. Алексеевэй һурган һоридог һурагшад нёдондо жэлэйнгээ илалтые дабтаба бшуу. 13-дахи шата хүрэтэр аяар зургаадахи һуурида ябаһан 65-дахи һургуулийн хүнгэн атледүүд саашадаа улам эдэбхижэжэ, командаяа хоёрдохи һуурида гаргаа. Хүдөөгэй һургуулинуудай дундаһаа Сэлэнгын районой Загастайн, Мухар-Шэбэрэй райо н о й Суулгын дунда һургуулинуудай басагад түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Һүүлээрнь дээдэ һургуулинуудай, техникумүүдэй, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай басагад старт абаһан байгаа. Энэ жэлдэ Буряадай багшанарай институтдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй түлөөлэгшэд һайн һоридо бэлэдхэлтэй байжа, илалта туйлаа. Уласхоорондын классай спортын мастер Т. Позднякова, спортын мастер Н. Суворова, мастерта кандидануд И. Чукреева, М. Мисюра, Т. Разуваева болон бусад энэ талаар ехэ хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Зүүн Сибириин технологическа институтдай технологическа болон инженерно-экономическа факультедүүдэй студент басагад удаадахи шангуудта хүртэбэ.

Техникумүүдэй дундаһаа кооперативна техникумэй басагад манай газетын заншалта урилдаанай лауреадуд болоо. 1-дэхи багшанарай училищиин, хэлхеэ холбооной электротехникумэй һурагшад удаадахи һууринуудта гараһан байгаа.

Багшанарай институтдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй студент Сергей Викулин түрүүлэн фиништэ ерэжэ, командаяа түрүү һуурида гаргаа — 15,18,0 минута. Тингэжэ тренернүүд В. И. Бражник, О. Г. Баторов гэгшэдэй һурган һоридог факультедэй эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй командануд илалта туйлаба. Зүүн Сибириин технологическа институтдай машина бүтээлгын ба технологическа факультедүүдэй спортсменүүд удаадахи шангуудта хүртэһэн байха юм.

Түмэр замай техникумэй (тренерынь Л. М. Бобров) хүбүүд өөнэдыншөө бүлэгтэ шалгарһан байна. Индустриально-педагогическа, лесотехническэ техникумүүдэй түлөөлэгшэд шангай һууринуудые эзэлээ.

Техническэ мэргэжэлэй училищинуудай дундаһаа 2-дохи ГПТУ-гай һурагшад хүндэлэлэй хоёр табсанда гараһан байгаа. Тингэжэ тэдэнэр урдынгаа алдар сууе һэргэзбэ бшуу. Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, СССР-эй техническэ мэргэжэлэй һуралсалай отличник А. В. Горохой пенсиндэ гарахада, Б. Д. Дашинимаев тэрэнэй ажал ябуулгые халан абаад, амжалтатайгаар үргэлжэлүүлжэ байна гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Тиихэдэ зарим дунда һургуулинуудай һурагшад һоридо бэлэдхэл муутай байба. Республикымнай зарим предприятинуд, леспромхозуд суглуулагдамал командануудаа юундэшьеб мүрысөөндэ эльгээбэгүй.

Илажа гараһан командануудта «Буряад үнэн» газетын дамжуулгын кубогуд, дипломуд, командын гэшүүдтэ Хүндэлэлэй грамотануд барюулагдаба. Манай заншалта эстафетэ үнгэргэгдэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан ресспорткомитедэй, Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд, физкультурна диспансерэй врачнууд Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Ингэжэ манай газетын шанда хүртэхын түлөө заншалта XXXVI урилдаан эдир наһанай, спортын һайндэр болоо дүүрэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Илалта туйлаһан 14-дэхи һургуулийн хүбүүдэй суглуулагдамал команда. 2. Уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Позднякова илагшадта шангуудые барюулжа байна. 3. Эстафетэ дамжуулгын үе. 4. Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүүгэдэй спортын һургуулийн тренер А. Ц. Гонсорунов һурагшадтаяа.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ, В. ПЛУТТЫН фото-зурагууд.

ИЛАЛТЫН ҺАЙНД
УЛААН-ҮДЭ

Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэ... үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитет энэ гайхамшаг... зорюулагдаһан иимэ баяр ёнололнууд эдэ үдэрэ... гэгдэхэ юм гэжэ Улаан-Удэ хотын ажалшадта...

Майн 8-да, үдэрэй 4 часта гүрэнэй опера бо... театр соо городой ажалшадай баярай суглаан... «Эгээл иимэһээ бидэ илалта туйлаабди...» гэһэн... ванно документально-публицистическэ зүжэглэ... табигдаха.

Майн 9-дэ, үглөөнэй 11 часта Советүүдэй та... Улаан-Удэ хотын ажалшадай, гарнизоной сэргэ... мүн «Илалтын тугһаа жагсаалаа тэгшэдэгты» гэ... залуушуулай жагсаал болохо.

Митингдэ хабаадагшад: Железнодорожно райо... Комсомолой талмай дээрэ, Октябрьска районой... бушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ (тамаралгын баса... Советскэ районойхид Революцийн талмай дээрэ...

Үдэрэй 12 часһаа 3 час болэтор, үдэшын 5 часта... хүрэтэр Советүүдэй талмай дээрэ, городой сойо... ралтын парк соо, «Дружба» кинотеатрай дэргэдэ... да, Октябрьска районой соёлой ба амаралтын... Алдар Солын талмай дээрэ, С. Орешковэй нэ... лой ба амаралтын парк соо үүсан һайханай бүт... цэрт-наада табиха, хүн зоной найр наадан болох...

Майн 10-да, үглөөнэй 11 часта республиканск... дээрэ «Илагшадай жагсаал» гэһэн оборонно-... ризованню һайндэр үнгэргэгдэхэ.

Эмхидхэлэй

АМЖАЛТА ХҮСЭН АМАРШ

Уран зохёолшо Цокто Номтоевич Номтоев эдэ үдэрнүүдтэ 75 наһа гүйсэбэ.

Буряад уран зохёолой үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэн Цокто Номтоев эдир залуу наһанһаа эхилжэ, Яруунын районой Эгэтын эхин һургуулийн директорэрэр ажалайнгаа намтар эхилһэн түүхэтэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхинһээ һүүл хүрэтэрэнь фашис Германиин булимтарагшадтай, Япон эзэмдэгшэдтэй эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдажа гараһан байна. Тэрэнэйнь гэршэ олон тоото орден, медальнууд сэрэгшэ-зохёолшын үбэр сээжые шэмэглэдэг.

Дайнай дүүрэхэдэ сэрэгэй албанһаа табигдаһаар Цокто Номтоевич гуша гаран жэлэй туршада Яруунын районой Ульдэргын дунда һургуулиие хүтэлбэрилөө, багшалаа. Залуу үетэнние эрдэм номдо һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө нүхэр Ц. Н. Номтоев Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Һаяхан республикын Уран зохёолшодой холбоондо Ц. Н. Номтоевой 75 наһанай ойе ёнолон хүндэлбэ. Эндэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. К. Шомоев, республикын соёлой министр Д. З. Жалсараев гэгшэд парт... Соёлой министер... лэлэй грамотаг... зохёолшодо бэ... наар амаршаг...

Буряадай Уран... холбооной түрүг... Дамдинов мүн... үгэ хэлжэ, х... зүгһөө хүндэ... шодоо дурасхаа... рюулаа.

КПСС-эй обко... таһагые даагша А... пилов, уран зохё... Дондокова, С. Ц... Ц. Галсанов, ч... болон бусад нуд... тоевые 75 наһа... амаршалаад, оло... нүүдтэ элүүр х... хэрэгтээ амжалт... хүсэбэ.

Халуун анхар... жэ байдаг... засагай зургаа... зохёолшодойнгоо... ехэ баярааг хүр... жүүлхы удхатай... бүтээлнүүдээ... бэшэхэ байна... Номтоев харюуг... онсолон тэмдэг...

Д. Буряд... зохёолшодой... партийна эмхи...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Социалис байгуулалтын зэбсэг»— түрүү бэшэг. «Ветерануд баяр хүргэбэ» — А. Коротаевагай статья. «Нормоёо үлүүлэн» — В. Базаровай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. Мүнөөдэр—Хэблэлэй үдэр. «Манай корреспондентнүүдэй үгэ» — мэдээсэлнүүдэй... «Арадай баатарс... лют!» — С. Бу... тья. «Ажалдаа... гаар» — В. Баг...

Гурбадахи хуудаһанда. Ал... лакцидаа бусаа... — И. Болдогее... «Дайнай дулаа... О. Березкской... **Дүрбэдэхи хуудаһ...** Илалта тухай» — ...вай статья. Илал... наһайндэрэй баяр... мэдээсэл...

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 5-наа 11 болотор

БОСКРЕСЕНИ, 5

ХЭБЛЭЛЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Буратиногой выставкэ». 10.35 — «Спортлотогой». 18-дахи тираж. 10.45 — Украин арадай хатар. 11.15 — Баримтата фильм. 12.05 — Шэнэ һонин (12.10 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг». 16.35 — «Ород хэлэн».

Улаан-Удэ. 17.10 — «Фартовый Салошенко» — киноочерк. 17.30 — Шэнэ һонин (буряадаар). 17.45 — «Саяан». Хорийн районой ажалшад тухай. 18.25 — Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.40 — Агууехэ Илалтын 40 жэлдэ. «Дурасхаалай вахта» — залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 19.20 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00— «Мүнөөдэр — хэблэлэй үдэр». 20.35—«Маршал Жуков. Страницы биографии»—баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.45 — ГДР-эй, НРБ-гэй, ЧССР-эй артистнуудай хабаадалгатай аялга дуунууд. 23.30 — «Советский патриот» — киножурнал. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 13.10 — Совет үрэн зурагай искусство. 14.10 — А. П. Бородинай хүгжэм тухай. 14.45 — Уран шүлэгүүдэй найруулга. 15.40 — «В. И. Ленин — журналист ба редактор». 16.20 — Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 16.25 — «Тувинские страницы» — баримтата фильм.

Москва. 17.20 — «Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнгеэр, бидэнэрһээ үлүүгээр хэ». ГДР-һээ дамжуулагдаха. 18.10 — Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой электрохүгжэмэй инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 18.40 — «Манай саад». 19.10 —Мультфильмнүүд. 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Удэ. 19.45 — Соносхолнууд. 19.55 — Мультфильмнүүд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— Баримтата фильм. 21.25 — Арадай уран бэлиг тухай телепрограммануудай «һолонго» гэжэ уласхоорондын VI фестиваль тухай (СССР). 22.00— «Время». 22.45 — «Открытое сердце» — уран һайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Футболой шэнжэлэл. 10.35 — «Открытое сердце» — уран һайханай фильм. 11.55 — «Аяншалагшадай клуб». 12.55 —Шэнэ һонин (13.00 хүрэтэр). 15.15 —Шэнэ һонин. 15.35 — «Они ковали оружие Победы» —баримтата фильм. 16.30 — «Радость — это песня». 17.25 — «Эжын һургуулин».

Улаан-Удэ. 17.55 — «Айвазовский болон Армени» —киноочерк. 18.05 — Экономикын талаар шэнжэлэл. 18.20 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.40 — Дуунай телеконкурс. Түгэсхэлэй концерт.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Удэ. 20.00 — «Николай Бауман. Мэргэжэлынь —революционер» — киноочерк. 20.10 — «Сэлэнгэ» — тележурнал. (буряадаар).

Москва. 20.50 — «Неизвестный солдат» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — «Неизвестный солдат» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 23.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Кубын аялга дуунууд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Түүхэ. 8-дахи класс. 10.05 — «Ород хэлэн». 11.05 «Улаан дэбтэр» юун тухай хөөрөөб» гэһэн дамжуулга. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 6-дахи класс. 12.05 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 13.10 — А. П. Чехов. «Вишневый сад». 13.40 — Совет болон американ сэрэгшэдэй Эльбэ дээрэ уулзалгын 40 жэлэй ойдо. 14.10 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 14.30 — Шинии ленинскэ библиотекэ. 15.05 — П. И. Чайковскиин зохёол бүтээлнүүд. 16.05 — Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 17.15 — «Экран» — теле-суглуулбари. 17.45— «Фитиль» —бүхэсоюзна сатирическэ журнал.

Москва. 17.55 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд». 18.25— Концерт. 19.00 — «Хүн ба ажал хэрэгүүдынь». 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Удэ. 19.45 — Буряад хэлэнэй хэшээл.

Москва. 20.00 — Мультфильм. 20.20 — Футболой шэнжэлэл.

Улаан-Удэ. 20.50 — Соносхолнууд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— «Аяншалагшадай клуб». 22.00 — «Время». 22.35 — А. Сурковой зохёохы ажал ябуулга тухай баримтата фильм. 23.35— Концерт. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Днепр» —«Спартак».

ВТОРНИК, 7

РАДИОГОЙ ҮДЭР, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ БҮХЫ ҺАЛБАРИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҺАЙНДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — «Неизвестный солдат» —3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 11.55 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд». 12.25 — Шэнэ һонин. (12.30 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильм. 16.35 — Эрхүү хотын профтехучилищинуудай һурагшад Социалис Ажалай Герой, БАМ-ай барилгашадай бригадир А. В. Бондарьтай уулзаха. 17.20—«Һайндэрөөр, хүндэтэ нүхэд». ГДР-эй телевидениин программа.

Улаан-Удэ. 18.50 — Шэнэ һонин (буряадаар).

Москва. 19.00 — «Эрдэм Ухаан ба ажабайдал».

Улаан-Удэ. 19.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Удэ. 20.00 — Улаан-Удэ хотын залуушуул дайнай ветеран, Советскэ Союзай Герой М. И. Дружикинтай уулзаха. 20.40 — «Ленинэй тоонто нютагта» — киноочерк.

Москва. 20.50 — «Неизвестный солдат» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 22.00 — «Время». 22.35 —Радиогой үдэртэ зорюулагдаһан концерт Союзуудай байшангай Колонно залһаа дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35 — 10.35 —Түүхэ. 5-дахи класс. 10.05, 13.30 — Француз хэлэн. 11.05 — «Улаан дэбтэр» юун тухай хөөрөөб » гэһэн дамжуулга. 11.35, 12.40— Ботаника. 5-дахи класс. 11.55 — Түймэрэй аюулые сараха тухай дамжуулга. 12.10 —Шатарай һургуули. 13.00— Географи. 14.00 — «Дайнай жолнуудэй шүлэгүүд, дуунууд». 14.45 — Совет ехэ зурагай ба портретнэ скульптура. 15.15— Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай совет литература. 16.10 — Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 17.50 — «Горн» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.20 — «Эд бараа — арад зондо».

Москва. 18.50 — «Хүхюун нотонууд».

Улаан-Удэ. 19.00 — Баримтата фильм.

Москва. 19.30 — Один билет на вечерний поезд» —баримтата фильм.

Улаан-Удэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай эрэшүүлэй хоёр дуулаха.

Улаан-Удэ. 20.50 — Мультфильм.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15— «Хүгжэмтэ киоск». 21.45 — Баримтата фильм. 22.00 —«Время». 22.35 — «Весна на Одере» —уран һайханай фильм.

СРЕДА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 —«Время». 9.40 — «Неизвестный солдат» —3 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 10.50 — «Завтра на рассвете» — День Победы» — баримтата фильм. 11.30 — Шэнэ һонин (11.35 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.25 — А. Бородин. 2-дохи номерой симфони. 15.55 — Мэдээсэлэй программа. 16.35 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дуунууд». 17.05 — Баримтата фильм.

Улаан-Удэ. 17.25 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.40 — 32-дохи һургуулийн, 15-дахи, 7-дохи, 13-дахи ПТУ-нуудай командануд мүрысөхэ. 18.25 — Шэнэ һонин. 18.35 —«Дайнай үеын дуунуудые һаанда оруулаяди». 19.35— Киноочерк.

Москва. 19.50 — «Москва хотоор» — киноэтюд. 19.55 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаан, концерт. Съезднуудэй Кремлиин ордонһоо damжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эдир геройнуд. 10.05 — «Эжын һургуули». 10.35—Баримтата фильм. 11.25 — «ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ яажа һурга...». 11.55 — «Орбиты космические и земные» — телефильм. 12.50 — Уран шүлэгэй найруулга. 13.45 — Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 14.15 — «Корпус генерала Шубникова» —уран һайханай фильм. 15.35 — Мэдээсэлэй программа. 17.25 — В. Овчинников наадаха. 17.35 — А. Твардовский. «Василий Теркин» — РСФСР-эй арадай артист О. Табаков уншаха.

Улаан-Удэ. 19.50 — Хүгжэмтэ забһарлалга.

Москва. 19.55 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлагдаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаан, концерт. Съезднуудэй Кремлиин ордонһоо damжуулагдаха.

ЧЕТВЕРГ, МАЙН 9

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ДАЙНДА СОВЕТ АРАДАЙ ТУЙЛАҺАН ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭР.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55— Велосипедээр урилдалгаар дэлхэйн чемпионат. 10.15 — «Таанадта, ветерануд». Хүгжэмтэ damжуулга.

Улаан-Удэ. 11.00 — Советүүдэй талмай. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдаһан Улаан-Удэ хотын залуушуулай митинг. 12.00 — — «Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 12.25 — Эгээл бэрхэ фигуристнууд бэлиг шадабаряа харуулха. 13.25 — Мультфильм. 13.35 — Баримтата фильм. 14.20—Һайндэрэй Москва. 14.30 — Ород болон совет композиторнуудай баярай маршнуудые СССР-эй Оборонын министерствын нэгэдэхи духовой оркестр гүйсэдхэхэ.

Москва. 14.50—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдаһан сэрэгүүдэй парад Улаан талмай дээрэһээ дамжуулагдаха. Һүүлээрнь пионернүүдэй һайндэрэй концерт. 17.00 — «Иван Никулин— русский матрос»— уран һайханай фильм. 18.30— «Мгновение спорта» — баримтата фильм. 19.30 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудай уулзалга тухай репортаж. 19.50 — Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ ами наһаяа үгэгшэдэй гэрэлтэ дурасхаалда. Минута соо дуугай байлга. 20.10 — «Дуун фронт дээрэ». 20.45 — «Последний штурм». — уран һайханай фильм. 22.00 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй Илалтын һайндэрэлгэ тухай репортаж. 23.00 — һайндэрэй хүгжэмтэ damжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.10 — Элүүр энхэ байха гээ һаа». 9.35 — «Александр Невский» — уран һайханай фильм. 11.20 — Баримтата фильм. 11.50—«Я—Хортица» —уран һайханай фильм. 12.55 — «Секретный заказ»— баримтата фильм. 13.20 — Классическа хүгжэмэй концерт. 14.20 — Баримтата фильм. 14.50 — Москва. Улаан талмай дээрэ сэрэгүүдэй парад. 17.00 — Искусствын уран бэлигтэй сэрэгшэдтэ болон ветерануудта. Совет Армиин түбэй академическэ театрһаа һайндэрэй концерт. 18.30 — Мультфильм. 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Баримтата фильм. 19.20 — Д. Шостакович. 8-дахи номерой квартет. 19.50 — Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ ами наһаяа үгэгшэдэй гэрэлтэ дурасхаалда. Минута соо дуугай байлга. 20.10 — «Бидэ энэ газар дайдые Эхэ оромнай гэжэ нэрлэнэбди». 20.55 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.10 — Киноконцерт. 22.00 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлые һайндэрэлгэ тухай репортаж. 23.00 — «Старшина» — уран һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Шэнэ һонин. 9.15 — «Дохёогоо үгыт, горнистнууд». 9.35 — Уран гаргайшуул тухай дамжуулга. 10.00 — Велосипедээр урилдалгаар дэлхэйн чемпионат. 10.20 — «Будильник». 10.50— «Советскэ Союзда алба хэнэбэ». 11.50 — «Үглөөнэй почтэ» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.20 — «Ажабайдалай хараа зам». 13.20 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.20 — Американ ветерануд город-геройнуудта. 14.35 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.05 — Фронтын ханинарай «Победители» гэжэ клуб. 16.50 — «Арадай аялга дуунууд». 17.05 — Баримтата фильм. 17.25—«Аяншалагшадай клуб». 18.25 — Залуушуул дуулана, хатарна. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—«Александр Покрышкин» — баримтата фильм. 20.45 — Фашис булимтарагшадһаа Чехословакиин сүлөөлэгдэнөөр 40 жэлдэ зорюулагдаһан СССР-эй телевидениин программа. 22.00 — «Время». 22.40 — Велосипедээр урилдалгаар дэлхэйн чемпионат. 23.00 — «Поэзи». К. Симонов. 23.30 — П. И. Чайковский. Нэгэдэхи номерой симфони. 00.25 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.15 — «Хүхюун нотонууд». 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 — Баримтата фильм. 10.30 — Ленинградай телевидениин бо... дамжуулгын эсэ... ническа оркестр... 10.55 — «Манай с... Концерт. 12.00 — ...кусство. 12.35 — ...хани». 13.30 — ...фильм. 14.20 — ...рила» — үхибүг... 15.30 — Баримт... 16.00 — «Танигс... оронуудай цирк». ...придет день» — ...най фильм. 1-дэ... сери. 18.45 — ... 19.00 — Дэлхэй... Европын чемпио... «Первый день м... һайханай фильм. ...галан нойрсогты... 21.15 — Велосипе... далгаар дэлхэйн ... 22.00 — «Время». Концерт. 23.00 — ... СССР-эй кубок. ... «Днепр».

СУББОТА, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Шэнэ һонин. 9.40 — Үглөөнэй ... 9.55 — Футболой ... 10.25 — Мультфи... «Первый день м... һайханай фильм. ...римтата фильм. 12... нэ һонин (12.30 ... 15.15 — Шэнэ һо... Баримтата фильм... Концерт. 16.25 — ... ухаан—хүсэн»... 17.1... —хүнэй хани». 17.3... бүүдтэ ангуулай ... 18.25 — Велосипе... далгаар дэлхэйн ...

Улаан-Удэ. 19.0... һонин (буряадаар... Буряад хэлэнэй хэ... — «Байгал» — ... программа.

Москва. 19.45— ... туби дэлхэй дээрэ... «Үнэн зүүрхэнгөөр... ско газар дээрэ ... Эсэгэ ороноо хамг... ехэ дайнай ветера... залга. 22.00 — «Вр... — Классическа хүг... церт. 23.15 — Фуб... жэлэл. 23.45 — «... туби дэлхэй дээрэ... Велосипедээр ... дэлхэйн чемпионат...

Редактор Р. Б. ГАРЛ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61,